

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Márczius idusa.

(dy. V.) Az emberi jogokért vívott küzdelmek klasszikus korában a szabadsággért hevülő magyar néphez is eljutott a szabadság szelleme. Ez a szellem nálunk, a különben konzervatív hajlamu népnél, sem maradt terméketlen. Pillanat alatt átváltoztatta, megnemesítette az embereket. Akik egy órával előbb még határozatlanok, habozók, félénkek voltak, most bátrak, hősök, félistenek lettek.

Mint mikor megindul a lavina a jéghegyek tetejéről s útjában mindent magával ragadva növekszik: úgy növekedett az a kis mozgalom, melyet 48 évvel ezelőtt e napon indított meg a nemzet ifjúságának kicsiny, de lelkes csapatja. Ahová csak elhatott a hír, a szó, — nyomában seregek termettek, készek vérükkel védeni az emberi méltóságban gyökerező jogokat: a szabadságot, testvériséget és egyenlőséget.

Mikor pedig ezekkel együtt a haza is veszedelemben forgott, mint egy ember állott fel az egész nemzet. A völegény otthagya jegyesét, a férj hitvesét, a fiú anyját, a pap az Isten házáat, a tanító tanítványával együtt az iskolát, a hivatalnok irodáját, a földműves ekéjét, a polgár családi tűzhelyét — — — és mentek mind az ellenség ellen. Lelkesedésük, bátorságuk, erejük, összetartásuk és kitar-

tásuk csudákat művelt, melyekre tisztelettel és bámulattal tekintett a félvilág.

Küzdelmük csak másfél évtizeddel később hozta meg nemes gyümölcseit. Amit a magyar ifjúság lelkes csapatja márczius 15-én zászlajára irt, — három kivétellel — mind megvalósult. De aminek kivívására képes volt a 48 előtti maroknyi magyarság, annak megtartására képtelennek bizonyult a mai nagy Magyarország. Akkor ahány magyar volt, az mind egy táborba sietett, — ma mind egymás ellen tör.

Előttünk a 12 pont, a márcziusi magyar ifjúság 12 pontja. Szabad sajtó, cenzúra nélkül. Nem lennénk méltók a magyar író nevére, ha kicsinyelnők ezt a nagy vívmányt. De vajjon méltó-e a magyar sajtó, erre a nagy kiváltságra? Van-e valami szent a mai sajtó egy jó része előtt? Isten és oltár, vallás és hithűség, férfiji becsület és női erény csaknem naponként vannak meggyalázva a magyar sajtó egyik-másik torz-kinövéseiben. Nincs gonoszság, melynek védelmére nálunk tollat vásárolni ne lehetne. Ezért küzdöttek emberfeletti erővel őseink?!

Felelős miniszterium. Szegény magyar ifjúság! mitéle ideált alkothattál te magadnak erről 48 év előtt?! Látnád, hogy néz ki valóságban a felelős miniszterium! Mikor mulasztásaiért felelni kellene, meg-

akadályozz a a parlamenti vizsgálatot, vagy paralysis progressívával védekeznek. És ha mégis felelnie kell a nemzeti jogok példátlan megsértéseért, felel azoknak, kiknek teste-lelke az ő kezében van. Ezért hulltak el a csatatéren, ezért függtek a bitófán a magyar félistenek?!

Évenkénti országgyűlés. Megvan ez is, — van is öröme benne a nemzetnek! Folyton együtt látni őket, mint fecsérlik a drága időt, marakodnak egymással, növelik évről-évre a szegény nép terhét, hoznak szükségtelen és rossz törvényeket, szavazzák könnyelműen egyre-másra a milliokat, adják fel egymásután a nemzeti jogokat, szaporítják napról-napra az államadósságokat. Ezt kívántátok ti lelkes magyar ifjak?!

Törvény előtti egyenlőség polgári és vallási tekintetben. A törvény előtt egyenlők vagyunk mindnyájan és mikor a volt miniszterelnök megjelenik a bíróság előtt, a bírák felállanak helyeikről.

Amiért elítélik az egyiket-, felmentik a másikat.

A csirkefogókat elítélik, a nagy tolvajokat menekülni hagyják. Egyenlők vagyunk mindnyájan: csakugy török magukat az emberek ordók és czimek után.

A vallási egyenlőségről jobb hallgatni.

A legujabb bevett felekezeti nagyobb szabadságot élvez, mint az ősi uralkodó

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Reflexiók 1848-ra 48 év után.

Írta: Brösztel Lajos.

Amint Petőfi mondá: »a század viselő volt« — nagy, korszakalkotó, a nemzet, a haza, jövőjére döntő befolyással bíró eszméket hordozott méhében! Egész Európát nagy eszmék tartották lázas izgalomban, minden nemzet óhajtott az alkotmányos élet megkezdését, az országoknak új, jobban megfelelő alapokra való helyezését. Mindenki óhajtott, hogy hazája végre így szólhasson minden rangú és rendű gyermekeihez: »Nincs köztetek ur és szolga, egy a nép.«

Hazánkban is az új eszmék dobogtattak minden keblét, minden szívet! Az 1847-iki pozsonyi országgyűlés a nemzet óhajának egy részét kielégítette; de ez nem volt elég!

1848-ban Párisban kitört a februáriusi forradalom. Ennek hatása alatt Európaszerte megindultak az alkotmányos küzdelmek, melyek oly szép reményekkel töltötték el az emberek keblét.

A februári forradalom Bécsben is hasonló mozgalmat idézett elő, mely Metternich bukását vonta maga után. A bécsi forradalmat mindenképen titkolták. A postának nem volt szabad semmi hírt közvetíteni Bécs és Magyarország között erről.

Azonban az eszmék áradatát nem lehetett

feltartóztatni! Elhatott az Pestre és nemsokára, márczius 15-én, dörgedelmes viharként hangzott a megrázó hatalmas eskü szava: »A magyarok Istenére esküszünk, — — — hogy rabok tovább nem leszünk!«

A pesti mozgalmak híre lehatott a vidékre is... Márczius 18-án délután Nagyváradon néh. Baróthy László gyors léptekkel sietett át Olasziból Ujvárosra, s mentében minden ismerősének tudtára adta a nagy eseményeket, melyek Pesten történtek. A hir villámgyorsan terjedt el az egész városban. Az akkori nemzeti kaszinóban és a polgári körben szokatlan számban gyűlt össze a város értelmisége és a beszéd tárgyát a pesti hírek megbeszélése képezte, s az a jóleső tudat szállta meg a kebleket, hogy a nemzet óhajai végre hazánkban is győzelemre fognak jutni.

Másnap a kaszinóban történt megállapodás szerint nagy népgyűlést tartott a város polgársága, melyen a már akkor megerősített nyert pesti hírek óriási lelkesedést idéztek elő.

A népgyűlés egyhangulag elhatározta a rend fenntartására és a nép jogainak védelmére az első polgári őrség felállítását. A polgárság önként nagyszámmal jelentkezett a belépésre. Azonban egy baj volt. — Nem voltak fegyverek, melyekkel felfegyverezhették volna az őrségen őket. Segítettek a bajon! Kiki a saját vadász fegyverét és diszkardját használta fel e célra.

A polgárok közül sokan már a népgyűlésre is nemzeti színű kokárdával jelentek meg. Később pedig ez a szép viselet egész általánossá

lett, úgy, hogy a váradi nők alig győzték azokat készíteni.

A nemzeti mozgalomból az akkori akadémiai ifjúság is ki akarta venni a maga részét.

Szokása ellenére, már jóval az előadások megkezdésének ideje előtt, sűrű csoportokban lepte el az akadémia épület előtti teret. S minden érkező tanárt megállítottak az ifjak s megnézték, van-e kokárdája, ha nem volt, feltűztek egyet a mellére. Akinek pedig volt, azt megéjenezték. — Mikor pedig az akkori igazgató dr. Földi János mellén egy nagy nemzeti kokárdával megjelent, óriási éljenzésben tört ki az ifjúság és tüntetéssel kísérte be őt az akadémia épületébe.

Az ifjúság csakhamar megalakította a maga légióját. — Két századba osztották be magukat, melyeknek parancsnokaiul és vezetőiül megválasztották Baróthy Lászlót és Zöldi Jánost. —

Amint így szervezkedtek, az ifjúság azonnal jelentkezett s a polgári őrségnek felajánlotta szolgálatát.

A polgárság örömmel fogadta ajánlatukat s kérésüket teljesítette.

Nemsokára a kormány a magyar nemzet jogos kívánságainak eleget tett. Ferdinánd király megbízásából Batthyány Lajos gróf megalakította az első független, felelős magyar miniszteriumot. —

Az ország boldog volt, mert most már birtokában volt mindannak, a mi után oly régen hasztalan sovárgott: Magyarország független

vallás. — Magyar szabadsághősök ez lekesített benneteket?!

Közös teherviselés. A miniszter is, a pór is fizet adót. A fináncz szemeit senki ki nem kerülheti. Mindenki hozzájárul a közterhekhez. Egyenlő arányban? A földművelő osztály jövedelmének egy negyedét oda adja, az iparos egy hatodát, az intelligens elem egy tizedét, némelyik csak egy századát: a börziáner egy krajczárt sem. Szép idők önfeláldozó polgárai így gondoltatok a közös teherviselést?!

Urbér megszüntetése. Megszűnt a robot, szabad a jobbágy. Hála érte a magyarok Istenének. Ámde szabad-e, tehermentes-e a jobbágytelek? Megőriztük-e azt a régi jobbágyok kezében? Nem a mi gondatlanságunk és könnyelműségünk volt-e oka annak, hogy a régi birtokosok örökébe nagyobbrészt idegenek ültek? Szabadságharcunk jobbágy fiai ezért áldozták elteteket?!

Kivántak még egyebet is, de küzdelmüknek nem sikerült azokat kivívni. Kivánták a nemzeti hadsereget, kivánták, hogy a katonaság esküt tegyen a magyar alkotmányra, kivánták a nemzeti bankot. Harmincz esztendő óta önálló, alkotmányos állam vagyunk, most ünnepeljük európai létünk ezredik évét és mindedig nem tudtuk kivívni, amit elődeink reánk hagytak. Amit pedig az ő küzdelmükkel elérnünk sikerült, azt megerősíteni nem tudtuk, sajnos, csak gyengítettük.

A 48 év előtti szép napok emléke arra oktat bennünket, hogy mindent kivihet egy nemzet, ha fiaiban lelkesedés és összetartás van. A 48 utáni korszak története pedig azt a tanulságot rejti magában, hogy a legszebb, a legjogosabb reményeket is tönkre teszi a pártosko-

dás. Isten átka van azon a nemzetben, melynek fiai egymás ellen törnek. Kérjük e nemzeti ünnepen a magyarok Istenét, hogy vegye le rólunk látogató kezét.

Vaszary vagy Szilágyi?

A magyar közjog szerint a hercegprimás egyszersmind az ország kancellárja is, és mint ilyen, nádor nem létében a legmagasabb rangot foglalja el az országban a király után. Ebből következik az is, hogy a millenáris ünnepeken a nemzetet a hercegprimásnak kellene reprezentálnia az uralkodó előtt. A Bánffy-kormányban azonban eltökélt szándéka, hogy Vaszary helyett Szilágyi Dezső, a képviselőház elnöke intézze a hódoló üdvözlést a királyhoz, A bécsi »Vaterland« szerint Vaszary bibornok-hercegprimás el van tökélve, hogy a legerélyesebben tiltakozni fog a kormány e törekvése ellen, s reméli, hogy ebben a főurak is támogatni fogják.

Bosznia és Herzegovina annektálása.

A M. Á. értesítése szerint Goluchovszky gróf berlini útja szoros összefüggésben van Bosznia és Herzegovina annektálásának kimondásával. A külügyminiszter állítólag kijelentette a diplomáciai testület előtt, hogy Ausztria-Magyarország óhajtja az annektálást, amire őriási beruházásaival jogot szerzett. Csak még azt nem tudják, hogy Ausztriához csatolják-e vagy Magyarországhoz, vagy pedig külön kezeljék.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Márczius 14.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schöber Ernő, Perczel Béni, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br., Lukács László, Darányi Ignác, Perczel Dezső, Fejérváry Géza báró.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bejelenti, hogy Boros Béni 2 havi szabadságot kér.

A ház megadja.

és szabad lett, volt független, felelős miniszteriuma, szabadsajtója, nép képviselete és el lett rendelve a nemzetörtség felállítására.

Váradra is leérkezett csakhamar a felsőbb parancs a polgárság és ifjuság felfegyverzésére. A várból Fetter őrnagy a legnagyobb készséggel szolgáltatotta ki a szuronyos fegyvereket. — A polgári nemzetörtséget századokba osztották.

A fegyver gyakorlatok úgy a polgárságnál, mint az ifjuságnál katonatisztek vezetésével történtek.

Nevezetesen az ifjuság két századát akkori főhadnagy, később pétervárad várparancsnok Kis Pál tanította be.

A mozgalmakat intézők a városban és a megyében Szacsavay Imre, Lukács György, Nagy József, Csengery Imre és Beöthy Ödön vezetése alatt fáradhatlanul működtek a nép fellelkesítésén, de szigorúan őrködtek a fölött, hogy minden kihágástól ment legyen a nép viselkedése. És valóban bámulatos sikert is értek el e tekintetben.

Májusban bekövetkezett az új törvényeknek kihirdetése is. Az időközben főispánná kinevezett Beöthy Ödön kitűzte a napot erre, mely valóságos ünnepszámba ment itt Váradon. Az egész város ugyszólván a megyeház elé gyülekezett. Azonban a lelkesültséget egy kellemetlen hír zavarta meg. Általánosan elterjedt ugyanis az emberek között, hogy a vidékről a konzervatívok kortesei nagy erővel akarnak betörni. E hírre kirendelték a nemzetörtség,

főleg az ifjuság csapatait, azonban a hír nem bizonyult valósnak.

A korszakalkotó új törvényeket, melyeket Szacsavay Imre olvasott fel, a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a közönség.

Nemsokára megtörtént a megyei új tisztviselők megválasztása is, miután a régi tisztviselők visszaléptek. — A vezetőség nagy megelégedésére mindenkinek, oly tapintatosan járt el akkor, hogy a konzervatívok közül Sánta Györgyöt másodalispánnak megválasztották.

Ezek történtek az első napokban Váradon! Így beszélt ezt el nekem egy kedves jó urambátyám, aki mint ifju jogász mindezeknek szemtanúja volt.

A Pestre áthelyezett új kormány és országgyűlés alighogy megkezdte működését, Bécsben ismét a reactio pártja jutott a hatalomra, mely Magyarországnak csak az imént nyert alkotmányát megnyirbálni akarta.

A körülmények csakhamar úgy alakultak, hogy csak fegyverrel lehetett az ország jogait megvédelmezni. — Az országgyűlés az ország védelmére egy 200,000 emberből álló honvédsereg alakítását határozta el.

Megkezdődött a szabadságharc! Ország-szerte hangzott a szabadság hősök riadója:

»Ha lehull a két kezünk is,

Ha mindnyájan elveszünk is. — — —

Előre!

Hogyha el kell veszni, nosza!

Mi vesszünk el ne a haza — — —

Előre! . . .

Hegedüs Sándor: Bemutatja a IV. bíráló bizottság határozatát a stomfai választás ügyében.

A határozat annak indokolásával együtt fölolvastatik.

Ugron Gábor: Kéri a különvélemény föl-olvasását is.

Elnök: Van különvélemény? (Van! Van!) Elrendeli annak fölolvását.

Perczel Béni: Fölolvassa a Barabás Béla és Frey Ferencz bíráló-bizottsági tagok által beterjesztett különvéleményt.

Ugron Gábor: A IV. bíráló-bizottság által hozott határozatot a ház nem változtathatja meg, tehát ily irányban nem is szólal föl. De föl szólal, mert a benyújtott ellenvélemény adataiból arról győződött meg, hogy a bíráló-bizottságnak az egész választást illetőleg vizsgálatot kellett volna indítványba hozni. Ami alkotmányunk, ami törvényünk az, hogy mindenkinek joga van szólani s az alkotmányunk a megsértése az, mikor egy szolgabíró felszólítja a képviselőjelöltet, hogy elmondandó programbeszédet terjessze elő. A stomfai választás óta Stomfán tisztújítás volt, kíváncsi, hogy azt a szolgabíró megválasztották újra. Kérde a minisztert, tett-e valamit, hogy az a szemérmetlen szolgabíró meg ne választassék. A stomfai választásoknál a hatóságok a törvény világos rendelkezéseit figyelembe nem vették s ily körülmények között ne vádolják a népet, mert ha a hatóságok erőszakoskodnak, annak a jogaitól megfosztott népek is joga van erőszakhoz nyulni. (Ugy van! Igaz! a bal- és szélsőbaloldalon.) A bíráló-bizottság esküt tett arra, hogy az igazságot fogja szem előtt tartani, s ime, most mikor Rohonyi maga is elismeri, hogy számos szavazatot utasítottak vissza Stomfán, még sem rendelt el vizsgálatot. Nincs semmi köze a néppárthoz, nem védelmezi azt, de védi alkotmányunkat, jogainkat. (Élénk tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) Szégyenli, hogy Magyarországon azt a szegény népet 36 órán keresztül ölmos, hideg esőben, fagnak, hidegnek kitéve, tűz nélkül ott állatták a választási elnök alávaló eljárása folytán. (Hosszan tartó zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Fölkiáltások: Gyalázat! Alávalóság!)

Elnök: Hosszasan csenget.

Elnök: Figyelmezteti Ugront, hogy e kifejezés . . . (Nagy zaj bal és szélsőbaloldalon fölkiáltások: Kevés ez a kifejezés az olyan eljárásra!) melyet használt, nem parlamentáris.

Ugron Gábor: Megkínózták ott az ellenzéki választókat is s azután mikor a fázás, éhezés és szomjuzás után az urnához juthattak, akkor a választási elnök mindenféle kicsinyes okokból, törvénytelen módon nem fogadta el szavazataikat. S csodálkozik, hogy az állam-

Következett Szolnok, Hatvan, Gödöllő-Isaszeg, Vác, Nagy-Sarló, Kápolna s a többi lelkesebb német lelkesebb önfeláldozó harc és győzelem! . . . Jött a vérkereszttség! . . .

De jött a debreczeni esemény is, amidőn az őriási lelkesültség által kivívott fényes győzelmektől elvakult vezetői a nemzetnek az uralkodó családot detronizálták.

Megkezdődött a forradalom, amelynek szomorú következménye lett az orosz invázió! . . .

Görgei, körülvéve levén serege minden oldalról a tulnyomó ellenség által, hogy a hasztalan véromlás elkerülje, letette a fegyvert az orosz előtt. — Paskievics büszkén izente Pétervárra: »Magyarország Felséged lábai előtt fekszik.« —

Jött a bosszu napja! Jöttek a gyásznapok! . . .

A bresciai hiéna megkezdte véres munkáját, s a nemzet millióinak szemében gyászkönyvült! . . .

Igy végződött a magyar szabadságharc, melynek kezdete a mily magasztos és dicső volt, ép oly tragikus lett a befejezése! . . .

A kiállítási faluról.

Irta: Dr. Kovács Gyula.

Széles, hosszú, az Andrássy-ut tengelyébe eső ut vezet a kiállításon keresztül: a kiállítás körutja. Ennek első hajlásánál sugártornyu templom hirdeti a falut. Csak pár lépést kell haladnunk és a falu piacsterén vagyunk.

titkár, kinek érdekében ilyen visszaélések, ilyen brutalitások történtek, ilyen mandátummal nem restel belépni e házba. (Hosszan tartó zaj a bal és szélsőbaloldalon. Félkiáltások: Gyálázat!)

Elnök: Kéri Ugront, hogy felszólalása alkalmával parlamentáris kifejezéseket használjon. (Zaj a bal és szélsőbalon.)

Apponyi Albert gróf: Ő is azzal a tudattal lép föl, hogy a bizottság határozata a ház által már meg nem változtatható, a bíráló bizottság határozatával, melyre a közvélemény nem sokat ad, szemben áll a közvélemény ítélete, mely végleges s mely másképen hangzik, mint a bíráló bizottságé. Azt, hogy egy szolgabíró a képviselőjelölt programbeszédét előzetes bírálat végett beköveteli, azt hiszi, hogy az alkotmányos szabadság, a szólásszabadság, a parlamentarismus korában, hogy ezt a ház egyszerűen tudomásul vegye, az lehetetlen. Őt, aki ismeri a pozsonymegyei közigazgatást, a visszaélések — a legkevésbé sem lepték meg, hanem a malaczkai szolgabíró eljárását még sem hagyhatja szó nélkül, s javasolja, kérje föl a ház az elnököt, hogy a stomfai választási iratokat a malaczkai szolgabíró eljárásának megvizsgálása céljából tegye át a belügyminiszterhez. (Helyeslés a bal és szélsőbalon.)

Perczel Dezső belügyminiszter: Nem ért egyet az előtte felszólalókkal. A háznak nemcsak a bírálóbizottság határozatát nincs joga megváltoztatni, hanem a bizottság eljárása fölött ugyszólván kritikát sem gyakorolhat, mert az a bizottság esküt tett arra, hogy csak a tiszta igazságnak megfelelően fog eljárni. Ami pedig a malaczkai főszolgabíró iratát, éppen Sima Ferencz interpellációja folytán megmástitotta a vizsgálati eljárást, s minthogy az adatok, melyek ez ügyre vonatkoztak, nem voltak elég világosak, míg Sima sürgetésére sem felelhett az interpellációra. Az eljárás most is folyamatban van, miért is kéri a házat, mellőzze Apponyi azon javaslatát, hogy a választás iratai hozzá áttéssenek.

Hegedűs Sándor: A bírálóbizottság eljárása, annak jóhiszeműsége, polemia tárgyát nem képezheti. A bizottság meghozta a határozatát, de a malaczkai szolgabíró ügyében nem tehetett konkrét javaslatot, nem pedig annál kevésbé, mert a bizottság hatásköre egyes hatósági személyek eljárására nem terjedhet ki. Szabályokkal igyekezik bizonyítani, hogy itt a választás megsemmisítésére ok nem volt, mert a választás csak akkor semmisítendő meg, ha kitűnik, hogy a visszautasított szavazatok száma a választás eredményét a másik fél javára döntötte volna el. A bizottság eljárása tehát a szabályoknak megfelelő volt.

Jobbról az iskola, a háttérben a község-háza, aztán a tűzoltószerek tára, a magyar-utca nyílása és a debreczeni csárda képezik a templom környezetét. Nagy rácsos kapun keresztül jutunk be a templomudvarra, melyet védfal kerít. A templom is, a védfal is hazai típus után, alaposan tanulmányozott motívumok követésével épült. A Kalotaszeg Magyar-Valkó községének református temploma szolgált mintául a tervezőnek. A nemes egyszerűséggel fehérre meszelt magas falakon góthikus ablakok nyílnak. A templom főhajóját mellék-hajó keresztezi, a torony maga oldalt áll. A toronytető kupalaku süveg, ívezetes fatorny-építményen nyugszik. A 120 négyzetméter alapterületű építmény néprajzi tárgyak befogadására van szánva. Zichy Jenő gróf állítja itt ki a kaukázusi utjából hozott ósmagyar vonatkozó tárgyait. A védfal régi időkre emlékeztet; külellenség ellen védekezett ezzel a nép. A vásártartó utókor bódékat toldott a kőfal mellé s ezt az eszmét valósította meg a védfal tervezője is, midőn abba eladási fülkéket mélyesztett.

A huszonnégy bódén Bács-Bodrogh, Csongrád, Békés, Krassó-Szörény, Abauj-Torna, Maros-Torda, Hunyad, Torontál stb. vármegyék érdekeltsége osztozik meg. Az egyikben kátrinezákát tarka papucsokat, a másikban varottast, a harmadikban butykosokat és kantákat, taplómunkákat, a negyedikben székely szőtteket, az ötödikben szegedi paprikát, a hatodikban debreczeni perczet és pipákat árusítanak majd.

Horánszky Nándor: Adatokkal bizonyítja, hogy a stomfai választásnál olyan visszaélések fordultak elő, amelyek büntetendő cselekményt képeznek. Pártolja Apponyi azon javaslatát, hogy a malaczkai főszolgabíró ügye, aki az alkotmányt, a törvényeket a legszemérmelenebb módon megsértette, a ház elnöksége útján tétessék át a belügyminiszterhez. (Helyeslés a bal és szélső-baloldalon.)

Madarász József: A házszabályokhoz szól s kéri a házat, hogy ezeket a bírálóbizottságokat, melyek csak a hatalom akaratának a végrehajtói, melyek esküjüket nem tartják meg...

Elnök: Figyelmezteti Madarászt, hogy a bíráló bizottság jóhiszeműségét kétségbe vonni nem szabad, de nem szabad főleg kétségbe vonni azt, hogy a bizottság az eskü szentségének figyelembe nem vételével hozta meg határozatát.

Madarász József: Arra kéri csak a házat, járjon el Apponyi javaslata értelmében, hadd tűnjék ki, hogy a malaczkai szolgabírónak lehet-e büntetlenül megsérteni a törvényeket.

Kossuth Ferencz: Hozzájárul Apponyi kérelméhez, mert meg akarja akadályozni azt, hogy ez eset a jövőre nézve praecedensül szolgáljon.

Holló Lajos: Kéri az elnököt, hogy a malaczkai főszolgabíró rendeletét olvastassa föl.

Perczel Dezső, belügyminiszter: Ismételt hangsúlyozza, hogy a vizsgálat folyamatban van a malaczkai főszolgabíró ellen, de ha a ház abban a sérelem orvoslását látja; nincs kifogása az ellen, hogy ez ügy a ház elnöke útján hozzá áttéssék.

Elnök: A bíráló bizottság a választások fölött véglegesen ítélkező bíróság, melynek ítéletét, eljárását, kifogásolni nem szabad! A bizottság határozata az indokolással együtt felolvasatott s most, ha a ház kívánja, felolvasatja a malaczkai szolgabíró rendeletét is. (Halljuk! Halljuk.)

Molnár Antal jegyző: Olvassa a szolgabírói rendeletet. (Zaj a bal- és szélsőbalon.)

Helfy Ignác: Kéri az elnököt, hogy intézkedjék a rendelet áttételéről a belügyminisztert pedig, hogy torolja meg az elkövetett törvénytelenégeket.

Eötvös Károly: a választási törvényből egyáltalában nem lehet azt kimagyarázni, hogy bárkinek is joga volna a képviselőjelölt programbeszédét előzetesen bírálat tárgyává tenni. Világos megsértése ez a rendelet a választási törvénynek s így megtorlást követel.

Perczel Dezső belügyminiszter: nem helyesli ő maga sem a malaczkai szolgabíró eljárását, a népgyűlésekre pedig megjegyzi, hogy

azokat nem csupán azért kell bejelenteni, hogy épen be legyenek jelentve, hanem hogy a hatóságoknak tudomása legyen azokról s a bejelentők nevében tiltakozik az ellen, mintha azok csak egyszerű automaták volnának, a kik felsőbb rángatásra végzik munkájukat. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: pedig ugyan!)

Polónyi Géza: Perczellel szemben megjegyzi, hogy ilyen engedélyek megtagadására nem jogosult a köztisztviselő.

Perczel Dezső belügyminiszter: Helyet és időt sem?

Polónyi Géza: Azt igen, mert egyszerre egyazon helyen 2—3 párt nem tanácskozhatnak.

Perczel Dezső: No, ugy-e bár!?

Polónyi Géza: Kéri az elnököt, hogy a malaczkai főszolgabíró ügyét tegye át a belügyminiszterhez kellő megtorlás végett.

Olay Lajos: Csatlakozik Apponyi kérelméhez.

Perczel Dezső belügyminiszter: Megjegyzi, hogy egyáltalában nincs oka arra, hogy egyes dolgokat halkabban mondjon, mint azt Polónyi ráfogja.

Elnök: A vitát berekeszti és határozatilag kimondja, hogy Latkóczy Imre a végleg igazolt képviselők közé vétetik föl.

Következik a napirend második pontja, az indítvány- és interpellációs könyvek fölolvastása.

Perczel Béni jegyző: A indítvány és interpellációs könyvben újabb bejegyzés nincs.

Elnök: Következik a napirend harmadik pontja, a szőlők felújításáról szóló törvényjavaslat folytatódó tárgyalása. Mielőtt erre térnénk, az ülést 2 perczre felfüggesztem.

A népnevelési egyesület ülése.

Nagyvárad, márczius 14.

A biharmegyei népnevelési egyesület választmányja ma délután Szunyogh Péter alispán elnöke alatt ülést tartott, a melyen jelen voltak: Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, egyleti alelnök, Winkler Lajos jegyző, dr. Tóth Mihály pénztárnok, Nagy Sándor, Szemes Imre, Hering Sándor, Recht Ignác, Stark Gyula, Réz Mihály, Várady Mór.

A választmány számos folyó ügyet intézett el, a melyeket a közgyűlés elé fog terjeszteni. 150 frt értékű könyvet és tanszereket adományozott különféle iskoláknak és számos tanítót részesített segélyben.

Ezután tudomásul vette a számvizsgáló-

A bódék egész kivitele falusias. Igazi diszét ez az egész sor csak akkor kapja meg, ha majd május hó 2-án kinyitja mindannyi a sátrat, kirakja, aggatja az áruló deszkára a tarkábbnál-tarkább holmit, megjelenik a nyílásoknál a vidékről került árus leány és összegyűlnek egy-egy előtt a jókedvű vevők.

Lám a templom és anyakönyvvezetői hivatal szoros tözsomszédságba kerültek. Nem ok nélkül. A lakodalmaskodni készülő nép nem akar sokat fáradni, mert a csárda boltívei alatt híres cigány muzsikája és jó bor fogja várni a násznépet. Nemsokára kifüggesztik amott a községházán a hirdetési táblát s akkor megtudjuk, hogy ormánsági szerb, román, szász, kalotaszegi csángó, matyó, ruthén lakodalmaikra van kilátás a faluban. Ezekre aztán meg lesz hiva minden látogató és lesz azokon oly virágos jó kedv, aminő csak az igazi faluban fakad.

* * *

A templomtól balra nyílik a magyar-utca. Ennek a végében van a német-szög s a magyar-utczával párhuzamosan halad a nemzetiségi sor.

A hány ház, annyiféle, kettő sincs köztük egyforma. A hány ház, annyi vidékről való, annyiféle a kapu, a tornác, a tető formája, a kémény, a kerítés, a kemence stb. Nézzük például a kémények alakját. A jász házá négy-szögletű, a tót házá kis malomtetejű a csongrádié négy bolthajtáson nyugvó, a borsodié lapos tetejű, kereszttel, a veszprémié legömbölyített, két lyukkal a nyírvidéki ékalaku a

csikmegyei kalotaszegi háznak, meg a torockóinak éppen nincsen kéménye, ezt pótolják a csinos alakítású füstlyukak. Avagy tekintjük a kapukat! A csongrádi betétes, a jász házá végig rácsos, a kalotaszegié leveles, a zalamegyeié csopus, a székelyé galambbugos.

A 3-ik házszám előtt állunk. A magyar utca első háza ez, Jász-Ápátin rajzolták le. A kis kapun át belépve, fedett tornác alá érünk mely eső- és szélvihar ellen védi a vendéget. Szíves, barátságos, jómódu nép lakik benne: lépünk be!

A konyhából két szoba nyílik. Az elsőben jász, a hátsóban kun család lakik. Az árokszállási gazda épp most érkezett haza a tanyáról, kezében a buzakalász, a termés reménye, dicsékedve mutatja az anyjuknak. A házörző is vele volt, ép most ugrik a ház asszonyának ölébe, hogy elvegye simogatás czimén a változhatatlan kegy jelét. A hátsó szobában tisztességes kun férfi ül, kezében a naptár, a legközelebbi marhavásár határnapját keresi. Élete párja az ágyhoz támaszkodva várja az öreg elhatározását, viszik-e hát a tinót a vásárra, megpróbálandók, ugyan mit adnának érte.

Mindszenti portának jutott a 4-ik szám. Takaros udvar. El van látva mindennel, még a galambducznak, tejesköcsögtartónak, görénak, ólaknak is jutott hely az udvaron. Csongrád-megye építette. A ház maga az utczára vet, homlokzata díszes faépítmény, tetőzete előre-bukó, a homlokzat falán vízvezető deszka fut végig. Mindkét szobája be van népesítve. Ünnepi hangulat mind a kettőben. A hátsó ház-

bizottság jelentését, a melyet a közgyűlés elé fognak terjeszteni. A népnevelési egyesület részt fog venni a kiállításban is és elküldi kiadványait és térképeit, valamint az országos művelődési egyesület felszólítására elküldi az egyet közlőnyének néhány példányát és történetét.

Köszönetet szavaztak a »Biharmegyei termény- és hitelbank« és a »Biharmegyei takarékpénztár«-nak, kik 25—25 forintot juttattak az egyesületnek.

Megállapították továbbá a választmány jelentésének szövegét, melyet a közgyűlés elé fognak terjeszteni.

A közgyűlést e hó 29-én d. e. 11 órakor a megyeháza termében fogják megtartani.

Az ülés végén G á b e l Jakab indítványára bizottságot küldenek ki, mely foglalkozni fog a kérdéssel, hogyan lehetne az egyesület közlőnyét a többi biharmegyei népnevelési egyletekkel szorosabb kapcsolatba hozni.

A tanítói kör kérvényét illetőleg, melyben az egyesülettől szaklapok tartására segítyt kér, elhatározzák, hogy a közgyűlés után fognak vele foglalkozni.

Más indítvány nem lévén, elnök megköszöni a tagoknak, hogy megjelentek és bezárja az ülést.

TÁJÉKOZTATO.

- M á r c z i u s 15. A szabadságharc emlékünnepe.
 » 15. Rabsegélyző egyesület közgyűlése.
 » 18. Biharvármegyei évnegyedes közgyűlése d. e. 9 órakor.
 » 22. A körületi betegsegélyző pénztár évi közgyűlése.
 » 26. Tisztújító városi közgyűlés.
 » 29. A műtrágyagyár évi közgyűlése.

UJDONSÁGOK.

* **Márczius 15-ike.** Visszaszáll a lelkünk egy pillanatra a multba ennél a dátumnál! Ott vagyunk egy lelkes ifjú csapat sorai között, mely büszkén, bátran irta zászlójára a szabadságot és diós módon ki is vitta azt. Mi a kik benne születtünk, nem tudjuk eléggé mi az a szabadság, nem tudjuk, mert nem is ismerjük az ellenkezőjét. Nem tudjuk eléggé azt sem, mily nehéz küzdelem volt annak kivívása, s így nem méltányolhatjuk érdem szerint a hősök tetteit, nem ünnepeket méltóan emlékezünk. Azért mégis ünnepeink: úgy a hogy tudjuk, ünnepeink szabadságunk, önállóságunk 48-ik évfordulóját. Ünnepe a polgárság, ünnepe az iskolák. Az iskolák ünnepjeinek programját közöltük, közöltük a polgárok ünne-

ban a fiatalok vannak együtt. A menyecske kártyát vet, kisebb huga mindkét karjával az asztalra könyökölve lesi a kártyajóslatot, mellette áll a jövendőbelije, mosolyog, úgy látszik, nem sok figyelmet vet a sógorasszony meseire. Az első házban az öregek vannak. Az öszbajuszu gazda újságot olvas, az asszony bibliát forgat.

Az 8-ik szám alatt a kalotaszegi ház fekszik. A ház előtt virágos kertecske. A rózsafa, a pünkösdi rózsza, az orgonavirág nem hiányzik belőle. Faház ez, kontyos földel. Végigfutó tornácának utczára néző elejét csinos farács takarja el. Az utczajátó festett bálványfái, a duzfedél, a leveles kapu oly vonzók, oly kedvesek! Bent a házban most ért véget az eljegyzés. A vőlegény és menyasszony már megcserezték a nászajándékot, a kérő is elégtelen mosolyog, nem hiába járt. A fátyolos menyecskeben a leendő nászasszonyra ismerünk, süteményt hozott a fiataloknak.

A szomszédos ház Somogy megye ékes eszkölvi háza mellett, a torozkói, a festői torozkói népviselet bemutatására szánva. Ez a torozkói ép eredetileg Stájerből került. Ma egy szálig mind magyar. A faj szépségét egész Erdélyben szélteben-hosszában ismerik. Az első házban nem laknak, az a vendégeknek való. Ebben áll a magas ágy, melyben három sorban 2 darabjával hat párna van berakva. A párnahéjak liljommal vannak kivarrva, kék, fekete és pirosban. Az ágy mellett a festett láda áll, e mellett padláda, a fölött a falra való deszka, az ablakos sarokban végül az asztal. Ezt üli körül e pillanatban a háznép. A pártás leány tükör előtt ül — a tem-

pét is, most még csak egy utolsó gyűlésükről referálunk, melyet Hlatky Endre elnöklete alatt tegnap délután fél 6 órakor tartottak a Széchenyi szállodában. Jelen voltak: Vári Szabó Béla, Szokolay Tamás, Beczkay Lajos, Hegedüs Géza, Tóth József, Dési Géza, Guttman József, Stark Gyula, Bozók Béla, Busch Dávid, Mezey Mihály, Réz Mihály, Mokl János, Darvay Ferencz, Schwartz Izidor, Fekete László, Diósy Soma, Stern Herman dr, Gyémánt Jenő, Dukasz Salamon, Déry János, Sinka László, Weisz Károly. A jogakadémia képviselőiben: Nagy Zoltán, Nagy Endre és Moldoványi Gyula, Hlatky Endre elnök előterjesztette a nagy bizottságnak a szűkebb körű bizottság intézkedéseit, az ünnepély programját. A bizottság helyesléssel tudomásul vette. Azután a finaciális ügyeket beszélték meg és szétosztották a kokárdákat, melyeket különben még ma is kaphatnak a bizottság tagjai a Sas-ban. Az ünnepélyre testületileg felvonul a jogakadémiai ifjuság az akadémiáról, a függetlenségi és 48-as kör tagjai pedig a kör helyiségéből 10 órakor indulnak az ünnepélyre.

* **A vármegye közgyűlése.** Bihar megye törvényhatósági bizottsága — mint már említettük — szerdán, délelőtt 9 órakor tartja évnegyedes közgyűlését a vármegyeház nagytermében. A közgyűlésnek 234 tagja van. Érdekesebbek: Alispáni időszaki jelentés. Igazoló választmány jelentése. Számonkérőszék jelentése. A 17 főszolgabíró jelentése. Vasuti és közuti küldöttség előterjesztése a milliós kölcsön felvétele és miként felosztása tárgyában. Megbeszélése, hogy a vármegye pénztét melyik bankokba helyezték el. Községi számadások. Felebezett költségvetések. A törvényhatóságok átirata. 500 forint megszavazása a tavaszi löversenyekre. Egy központi választmányi tag megválasztása. Az adófelszámolási bizottság megalakítása. Két megyebizottsági tag megválasztása a felső kereskedelmi iskola felügyelő bizottságába.

A nyugdíjbizottság ülése. Bihar megye nyugdíjbizottsága tegnap délelőtt 11 órakor Szunyogh Péter alispán elnöklete alatt ülést tartott a megyeház kistermében. Az ülésen nyugdíjazták Vattay Géza főszolgabírót. Ragány János I. oszt. írnokot, Nagy István és Nagy Gábor tiszti szolgákat. Érdekes alakja volt a megye házában az öreg Nagy István hajdu, a ki már 54-ik éve, hogy szolgálja

plomba készül s csinósítja magát. Az asszony a cziframellényes fiának mutogat az abécében. A 8-ik szám alatt a nógrádvármegyei Peityik István építkezett. Ki is irta a ház homlokzatára, hogy »Isten segítségével« végezte be a munkát. Ez a ház az internationale színében gazdag.

A 9-ik szám a legtöbgyökeresebb magyar építkezést, a sátoros tetőt mutatja. A legsötétebb Göcsejből való. Mikor Jankó kollégámmal elmondtuk a megyei alispánnak, hogy Zebeczkéről akarunk tyust vinni a kiállítási faluba, — nem hitt szavainknak!

Választásunk jó volt, — mutatja az a tetzés, melyben ez a rózsafüzéres festésű, elől tornáczos ház részesül. Az egész udvar körül van építve. A gazda éber szeme belát mindent: ólat, pitvart, lakó szobát — mindent, — mindent! Annyi természetesség, annyi naivság alig van csak egy ház bálalakjainak jelenetében, mint a szomszédos borsodiban. A gyékényből vert tetejű ház rácsos kapuján belépve, takaros udvart, a pitvarban sürgölődő kövesdi menyecskét találunk.

Nagy eset van a háznál!

Az »ember«, mikor még együtt ették a huszároknál a sziráki Józsiával a prófontot, meghívta vendégségre a jó fegyverbajtársát. Most jött el — a hugával együtt. Ki is öltöztek a lelkeim! A sziráki lány ám csak selyemben meg bársonyban jár, a legény szürét meg hat hétig varrta a miskolezi szabó, — majd hogy a szemét rajta nem hagyta! Vigan koccintanak egymással — mint régi jó pajtásokhoz illik — a legénynek, a ház Zsuzsója meg vigan önti a kanecsből a kerti bort.

a vármegyét, s — a mint maga mondja — megért olyan közgyűlést is, mikor az ablakon hajigálták ki egymást az urak a nagyteremből.

* **Dánielt diszkvalifikálták.** A hamis játékkal vádolt Dániel József ügyében tegnap este ült össze a becsületbiróság. Tagjai voltak: Dániel József részéről: Gajári Ödön, Kubinyi Géza és Dániel Gábor. A kihivottak segédei Ivánka Oszkárt, Lisznyay Tihamért és Szemere Miklóst delegálták. Elnöknek herczeg Eszterházy Mihályt választották meg. Este 7 órától egész reggeli kilencz óráig tartott a tanácskozás. Rendkívül nagyszámu tanukat hallgattak ki s a feleket is szembesítették. A tanácskozás után reggel volt meg a titkos szavazás. A becsületbirók közül: a felmentés mellett szavaztak 3-an; a diszkvalifikálás mellett 3-an. Így szavazategyenlőség lévén, az elnök döntött és pedig a diszkvalifikálásra szavazott. Az ítéletet nagy izgalommal fogadták a kaszinóban és a képviselőházban is. S mivel Dánielre semmit bizonyítani nem lehetett a döntés egyedüli alapjául csak is a személyes impresszió szolgálhatott. Hir szerint Dániel József nem tekinti ügyét végleg elvesztettnek s a törvényszék elé viszi nyílt tárgyalást követelve.

* **Munkácsy Budapesten.** Munkácsy Mihály végleges hazaköltözése előtt már a jövő hónapban Budapestre érkezik, egyrészt azért, hogy a millenniumi kiállítás megnyitásánál jelen lehessen, másrészt pedig, hogy Ecce homo nagy képét személyesen bemutathassa. A remek kép számára az Andrássy-uton, a Bellevue helyére nagy csarnokot építettek, mely áprilisban készen lesz. Munkácsy április 20-án mutatja be a sajtó képviselőinek legújabb alkotását, melyet aztán a közönség is megtekinthet. Véglegesen az őszszel költözik hozzánk a mester.

* **Pulszky elmebeli állapota.** A főváros jogászköreiből ma azt beszélték, hogy Ajtai és Moravcsik tanárok, törvényszéki orvosok, akik Pulszky Károly elmebeli állapotának megfigyelésére kaptak megbízást, már megállapodásra jutottak. A nevezett tanároknak véleménye az volna, hogy Pulszky Károly elmebeli állapota teljesen normalisnak nem tartható ugyan; de beszámíthatóságát kétségbe nem vonják.

Kérem, ne szomorodjanak el tüstént, ha Veszprémmegye oszloptornáczos házába lépnek! A szent-gáli nép nem mind ily öreg ám, mint a mi itteni alakjaink. De hát a népviseletért, meg a multak emlékeért sokat meg kellett tenni.

Már előre tudom, hogy nagy kíváncsisággal várják megnevezését a 13-ik számú háznak, mert ezt a házat mindenki, aki még látta, dicserlte, magasztalta. Az a rokonszenv-e az oka, melylyel a csángók iránt viseltetünk, avagy azok a zöld alapon tarka virággal festett ablakdeszkák, avagy az a esin, tisztaság, mely a házat környezi? — nem tudom, de az bizonyos, hogy mikor én e nép között jártam, a nép józan takarékosága, az asszonynép keresetlen tisztaféher öltözéke, vallásossága, barátságos modora engem is egyszerre megnyert. A ház egész belső berendezése, az egyöntetű stýlben készült butorok, a kerti virágokból koszorut fonó leányok méltó képét nyújtják a takaros keretnek!

A falu végére értünk! Tizenhét cigány van itt egybegyűlve, sátor alatt tanyázva és a putri körül. Egyik szegyet kovácsol, a másik katlant foltoz, a harmadik gazdátlan tyukot főz, pipál a negyedik stb. József főherczeg telepitette őket ide. A falu nem is lehetne el nélkülök, — valamint ők sem a falu nélkül!

*
 Az ország németajku lakossága népéletének bemutatására Szeben megye szász, Metzenez város német, Torontálmegye sváb, Nyitra vármegye felvidéki német házakat építették. Ez a négy ház nyitja meg a nemzetiségi sort!
 A szász ház oszloptornáczos pitvarára a

* **Millenniumi rajzok kiállítása.** A nagyvárad ipar-tanoneziskola s az iparossegédek tovább képző tanfolyama a millenniumra felküldendő irás és rajzbeli dolgozataiból a polgári iskola nagy rajztermében vasárnap délután 2-4-ig kiállítást rendez, melyre az érdekeltek figyelmét ez uton is felhívjuk. Ez iparoktatási intézetek dolgozatai s renommirt igazgatójok: Szűcs Izó neve elég biztosíték arra, hogy városunk iparoktatás ügye a millenniumon méltóan lesz képviselve.

* **Az asszony boszúja.** Egy Angyal József nevű kolozsvári kőműves kegyetlen módon bánt a feleségével. Állatias vadsággal minden ok nélkül ütötte-verte, rugdosta, néha, amikor már nagyon szivszakgató volt a kőműves házában a jajgatás, a szomszédok szabadították ki az ember-állat kezei közül az asszonyt. Tegnap ismét megtámadta a feleségét, öklével ütötte a fejét s összetörte az arcát, mire az asszony kést ragadott s kétszer az ura mellébe szurt a szív és tüdő táján. Azután az ölébe vette gyermekeit s kiment az utcára. Egész este barangolt s félőrülten vánszorgott be éjfél felé a rendőrséghez és elbeszélte az egész történetet. A vad ember a kórházban verekszik a halállal.

* **A debreczeni egyetem.** Ismert dolog, hogy Debreczen városa két millió forintot készül áldozni a debreczeni kálvinista egyetemre. A város főszámvévője most konkrét indítványt is tett erre vonatkozólag, a melynek ez a lényege: Vegyen fel a város egy millió forint törlesztéses kölcsönt, kezelje azt külön alapítványként s tőkésítse, kamatokhoz csatoljon a város évenként 20.000 frtot. Ily módon 11 év alatt másik 1.006.757 frt gyűl össze. Az egy millió forintos kölcsön törlesztésére azt indítványozza a főszámvévő, hogy a hortobágyi legelőből, melyet úgy sem használnak ki eléggé, szakítsanak ki 10.000 holdat s szántásvetésre adják hasznosításra. A város e nagy áldozatért megfelelő befolyást kötné ki magának az egyetemi tanárok választásánál.

* **Szász esküvő a millenniumi faluban.** A kiállítási faluban tudvalevőleg szász esküvőt akarnak rendezni. Az esküvőhöz természetesen pap is kellene, a ki a házasságokat összeeskesse. A szász papok azonban kijelentették, miszerint nem hajlandók a házassági szertartást profanizálni s azt kiállítás látványosságá tenni.

* **Gymnazisták a kiállításon.** A nagyvárad főgymnázium tanulói nagyobb csoportban fogják felkeresni az ezredéves kiállítást. A tanári kar arra törekszik, hogy kedvezmények kieszközlése által, csekély költséggel bemutatassák a tanulóknak is a millenniumi kiállítást. A felrándulásban a jóviseletű más tanintézetbe járó növendékek is résztvehetnek.

* **Sertésvész a megyében.** A sertésvész úgy látszik terjed a megyében. Ujabbán a Bihar melletti Csathó-féle tanyán konstatálták a sertések közt a vészt. A szükséges intézkedéseket megtették a vész terjedésének megállítására.

* **Verekedő cigányok.** Biró Ferenc és Nagy Lőrincz nagyon egyhangunak találták az életet és összeveszték valami kicsinység felett. Biró Ferencz huzta a rövidet, mert Nagy Lőrincz úgy elverte fajrokonát, Biró Ferenczet, hogy egészen elborította a vér.

* **Életmentő állatorvos.** Négy ember életet mentett ki kedden délután Cseh János állatorvos a Hortobágy vizéből. Kertész János földirtokos tanyájáról egy tinó elszaladt s Hortobágy jegére ment, mely letört alatta s így odaveszett. Négy cseléd szekerem a tinó keresésére indult s a szekér elé fogott lovak megvadulva, a Hortobágy vizének mentek, magukkal ragadván a szekeret s a rajta ülő négy embert. Egyikőjük, Hüse József, nagy nehezen kimászott s segítségért futott. Cseh János állatorvos saját élete kockázatásával a vízbe ugrott s már a halálal vívódó három embert nagynehezen megmentette.

* **Meddig élhet az ember — tüdővész?** A tüdővészesekeket bizonyára jobban meg fogja nyugtatni a következő hír, mint az ujonan föltalált szerumokról szóló hírek. Faure elnök a larochei vasuti állomáson érdemrenddel dekorálta a 104 éves Bailloid urat, aki még Bonaparte alatt harcolt, s akit nagyfokú tüdővész (!) miatt bocsátottak haza.

* **Lopás.** Kelepecz Dezső helyettes anyakönyvvezetőt, úgy látszik, üldözi a balsors. Csak nem régen lopták el tőle értékes óráját és lánczát, most pedig bejelentette a rendőrségnek, hogy a ruhájától is meg akarják fosztani. Ellopták a nadrágját!

* **Karmeliták Budapesten.** Bonaventura atya a karmeliták provinciális Győrött járt minap, hogy megbeszélje a budapesti karmelita kolostor ügyét, a gyűjtést s építkezést vezető parral. A kolostor nyolcz ezellára be-

rendezve a terézvárosi Főthi-utcában már föl is épült, de egyelőre csak három karmelita atya költözködik bele most juniushban. A szerzetnek még nincs temploma csak egy kicsiny kápolnája. Az eddigi s a jövőendő költségek feűezését a hívek kegyelmességétől várja a derék szerzet.

* **Szociálista árvagyám.** Az orosházai plébános pár nap előtt névtelen levelet kapott, amiben az volt írva, hogy a napokban a szociálisták fölrobbantják a papi házat. A rendőrség kutatta a levél íróját. A fenyegetőző névtelen Hegyi árvagyám, akit már be is fogtak. Azonkívül állásától is felfüggesztette a főszolgabíró s fegyelmi eljárást indított ellene.

* **Elveszett** egy női óraláncz félhosszu, esűtörtökön este 6-7 óra között a Dudek-Sikátor Teleki-utca-Nyárfa-sikátor és Magyar-utca közötti uton. A beesületes megtaláló 10 forint jutalomban részesül, ha átadja tulajdonosának (Nagykörös-utca 13) a Pécsi házban.

* **Felhívjuk** olvasóink figyelmét Bodánszky Lipót kocsigyáros hirdetésére, annál is inkább, mivel e cég oly régi és jónevű, hogy melegen ajánlhatjuk.

A HÉTRŐL.

A millennáris esztendőnek ez volt a körünetekben leggazdagabb hete. Beteg a város és beteg a társadalom, s mindenhétén kifakad egy-egy fekélye, nagyon is penetránsan figyelmeztetve bennünket a betegségre.

Az egykor gazdag és hatalmas Nagyvárad pl. egyike a legnyomorultabb városoknak. Oly szegény, hogy keresni kell a párját, s ha az ember ötven lépésnyire kimegy a város közepéről, a nyomorult és összeomlott, valóságos tűzfészkeket képező viskók között azt hiszi, hogy a bibliabeli szegény Jób szemétdombját látja maga előtt. Pedig a nyomorúság megölője az egészségnek és a morálnak; talán ezért híres erkölcséről messze földön a — Groszwardein?

A nagy házak a város közepén, — azok jobbára hosszúkás keskeny papirszeleteken nyugosznak, amelyeken kisebb-nagyobb bélyeg és három aláírás van. Aligha van város Magyarországon, ahol a hitel nagyobb szerepet játszana, mint Nagyváradon. Reális cég nagyon kevés ebben a kereskedő városban.

S mindezek csak akkor jutnak eszébe az embernek, mikor ennek a nyomorúságnak olyan

„Laube“-ra lépéső vezet. A szászok festői viseletében 5 alak van a házban, melynek butorzata egyöntetűen eredeti szász festéssel készült. A falakon ónkanták és tányérok, tarkavirágú tálak, — az asztal le van takarva, mint mikor valami készül; csillog, fénylik minden! A menyasszonyi díszbe öltözött leány nyugodtan teszi kezébe választottjának a magát, az öregek áldása rajtuk.

Abból a vidékből, a hol a jól csengő ásókat, a tartós kávépörkölköt, a háromlábú vasbográcsokat kalapácsolják, került a faluba a három ablakos metzenzéi ház. A ház asszonya — tisztos matróna — arany pártá a fején, fényes a felső kabátja, selyem a köténye és brokát a szoknyája. Egész öröme két felnőtt gyermekében van. A legényfiú Boeckayhuszáröltönyben van, termetes, daliás alak. Lefényképezte magát. Az anyja most bírálja nagy kedvteléssel a kezében lévő fénykép és az eredeti összevetésével a felvétel sikerét!

Csak a torontáli jómódu svábtól telik ki olyan kényelmes ház, a minőt a jécsai mutat. Ismerni kell az »Ausbehaltener« intézményt, hogy megértsük, miért lakik a két öreg külön a fiataloktól. A penziós öregek a kis ház. Okulárás néni keze alatt az ócskabutoros szoba ablakánál; karosszékében ül a pohos öreg ur; kutyája — együtt vénült vele — a lábánál nyugszik. — Igazi csendélet! A nagy házban két fiatal ingerkedik. A sváb legények a bucsu alkalmára szavazattöbbséggel »Vortänzer« szoktak választani. Ennek aztán jogában áll választottjának felpántlikázott rozmaringallyat ajándékozni. A Hannes (Johannes) ép azzal bántja most a Rézit, hogy a szomszédok Ká-

thi (Katharina)-jának fogja átvinni a kitüntető csokrot, ha tüstént csattanósan meg nem erősíti a változhatlan ragaszkodást!

A 17. házszám kapujához értünk. Az egyetlen emeletes ház ez a faluban. A házközösségben élő handlovai németek, az ország legérdekesebb németajku népe, lakják. Ellen-tété a jécsai svábnak gazdagság és a jólét tekintetében. Takarni, kertészkedni jár az alföldre, csak a telet tölti otthon. Ilyenkor vannak aztán a családi tanácskozományok, osztozkodások, lakodalmak.

A 18-ik számú telek a krassó-szörény-megyei háznak jutott. A narancssárga és sötét-kék festések a homlokzaton, a bükkfából való építkezés, a magas, aláépített tornác, a kon-tyos tető, a nagy tágas pítvar, ebben a zsendiezfűző üst, mind-mind érdekes részletek. Fital házaspár lakja. — A menyecske varrópamutot gombolyit a motollárol, azaz csak gombolyitana, ha az előtte egy apró padkán ülő sötét szemű uracsájának pillantásai meg nem zavarnák. Észrevétlen tanuja van az egész ömléngésnek: a kemence tetején gubbaszkodó czicza, a harmadik a társaságban.

A szemközti téren álló kapus tetejü keresztfát Csik-vármegye állította, a mint a felirat mondja »a kiállítás alkalmára, Krisztus urunk kiszenvéde emlékére«. A keresztől jobbra van a székely ház, azzal szemben a ruthén, az ékes szerb ház, aztán a bolgár, vend, tót és a sokác.

A székely házat festői kerítésével, galamb-bugos kapujával Péter János uram építette. Ott számol papiranyagmása most is a hátulsó szobában, mint jó ácsmesterhez illik, hogy

megmondhassa az előtte türelmetlenkedő ujjalusi menyecske, miből kerülne ki egy takaros nyári konyhának a költsége. — A házkörül futó tornáczon, éppen az első szoba ablakánál, sudártermetű legény áll és ugyan-csak csipkedi az ablakon kihajló leányzó arcát. — Ezen a jeleneten ütközött meg a falunak egyik látogatója, mondván, hogy teljesen ellentétben áll a tornáczajtó fölött olvasható felírás értelmével. »Békesség a bémenőknek« — mondja az irás — és a bent lévő leánynak nincsen békessége; — »egészség a kimenőknek« — folytatja tovább az irás; — pedig dehogy! beteg annak a bucsuzó, szerelmes legénynek a szive!

Ami népviseletben pompának, festőinek lehet nevezni, össze van a hordva a nemzeti-égi utca házaiban. A szerb ház asszonyának drága arannyal himzett főkötője, papucs, kötője, a bolgár férfi fehérposztó ruhája, a sokác menyecske pávatollas, ezüstgyöngyös fejdíszei, a tót ház legényének virágos kalapja: külön-külön aratnak tetszést.

Kövessenek, kérem, egy pillanatra a szerb ház pítvarába és nézzék meg, miként koccintgat a falu rossza, a csunya férjek réme és minden csinos asszony kedvence, a daliás Péro, a ház asszonyával és annak sógornőjével. A botnak is két vége, a falunak is két szge van. A községháztól jobbra a másik. Ez a szöge a magyar pástorélet bemutatásának van szentelve. Itt van a breznóbányai juhász-kunyhó, a felvidéki turókészítés, a híres brimzának műhelye. Benne a katlan, az üstök, az akasztó horgok, fejlődésük, szóval minden, minden, a mi ehhez a mesterséghez tartozik.

szomorú nyilatkozásai mutatkoznak, mint e hét elején a Hunyady-malom válsága. Egy óriási iparvállalat, — amely mikorra elkészült, nem marad egy krajczárja sem, és nem is tudott pénzhez jutni.

A városban igen sok a pénzintézet, s köztük olyanok is dolgoznak, amelynek részvényei parin jóval alul állnak. A fizetésképtelenség, a magán czégeknel is egyre gyakoribb, s vannak czégek, amelyek százezer forint passzívával és tizezer forint aktívával még léteznek, sőt tekintélyesek a publikum előtt.

Ilyen körülmények között nem csoda, ha ez a nyomorult, szegény város egészséges fejlődésre nem képes. Nincs semmire pénze, se kulturális, se közigazgatási, se városfejlesztési czélokra, s mivel nem rendelkezik a szükséges eszközök felett: az új ezredének nem valami nagy reményekkel nézhet eléje. Az utolsó évtizedekben mutatkozó fejlődés úgy látszik, kimerített mindent.

*

Az országos botrányoknak a száma pedig megint szaporodott egynehányval.

Nulla dies sine linea. Már ezt így hozza magával az ezredév dicsősége. Csak az a legszomorubb a dologban, hogy a botrány molochnya egyre előkelőbb áldozatokat kíván, most már minisztert és államtitkárt.

Nagyon szegénytelen dolgokat ír egy méltóságos úr két kegyelmes úrról, s a vádjai olyanok, hogy nem lesz neki módjában az állításait bebizonyítani. Pedig ha lehetne valami módon tisztázni a dolgot, nagyon hasznára válnék a közmorálnak. Kassits az évek hosszú során nagyon bizalmas közelségben állott úgy Fejérváryhoz, mint Grómonhoz, — s míg valami pénzügyi dologban ellene nem szegült a minisztere akarata: addig bizalmasa volt, úgy neki, mint az államtitkárnak. Akik ismerik, mind azt mondják róla, hogy igen tisztességes ember, jó családapa, s igen buzgó férfin. Elemedett korú ember, aki nem egy könnyen ragadtatja el magát szenvedélyeitől, s akinek az írásából kitetszik, hogy nagyon meggondolta a dolgot, mielőtt fölvetette a harcot.

Az ilyen ember egészen alaptalanul nem állít semmit, s ha annyi adatot hoz fel, mint Kassits, akkor nagyon nehéz föltennünk, hogy ezek a vádak mind csak fantázia szüleményei.

A bizonyítás pedig szinte lehetetlen. A kormány óriási nagy hatalom, s bizonyára nem fogja megengedni, hogy ez az odiosus ügy perlongum el latum tárgyalassék, különösen akkor nem, ha van valami a dologban. Világra szóló

Mellette a magyar vándor (nomád) pásztorélet utolsó maradványa, a cserény, a kecskeméti tanyák pásztoroknyhója: vesszőfonásból van.

A cserénynyel szomszédos a »vasaló«, a hortobágyi pásztorokny nádepitménye, melyet guzsvessző tart össze. Végül a kerek alaku »kontyos«, Turkeve számadó gulyása, Finta Miklós állította és rendezte be.

S most csak egyet tartozom még kiemelni, azt, hogy ez a falu maradandó közintézmény alapvetője. A 120 drb bábu, mely különféle jelenetezésben hat hónapon keresztül mulattatja a látogató közönséget, az a káprázató sok népviselet, melyet a bábnakra huztunk, a thékák, padok, karosszékek, kastenek és tányérosok, a kormos fazekak, a nyársak, szakajtók, tekenők, a melyeket a házakban látunk kivétel nélkül a néprajzi muzeumba kerülnek.

A mily vezető lesz ez a muzeum, oly varázserejű lesz a kiállítás tartama alatt a benépesített falu. Igen, benépesített, mert a faluban havonként több ünnepély lesz. Felvonulnak czifra szerszámú, felpántlikázott lovaikon a szerb legények, a szemrevaló ormánsági menyecskék, a pengősarkantus matyók, a tarka szoknyát viselő egri Marcsuk, a fehér ruhás sváb lányok, hogy egy-egy lakadalmat, bucsut, szüreti, aratási ünnepélyt tartsanak a faluban.

Az a készsörítés, melyet ilyenkor a nemzetiségekkel váltunk, az öröm, melybe belevegyülünk, mind annak a magasztos érzésnek lesznek kifolyásai, mely a haza minden hüfiát kivétel nélkül elfogja, midőn itt a faluban, az igazi egyszerűség, a keresetlen jókedv tanyáján ünnepeljük nagy nemzetünk ezer éves fennállásának ünnepét.

botrány lenne belőle, ha egy miniszter és egy államtitkár morális élete hivatalos tárgyalás alá kerülne. A közmorálnak sokkal többet ártana, mint használna ez a dolog s rendkívül markans vonás volna a közérkölesök mai állapotának képén. Az igazság viszont megköveteli, hogy minél nagyobb ember a vétkes s a bűn beigazolódik, annál nagyobbbat és annál nyilvánosabban bűnhődjék.

Kényes az ilyen ügy nagyon s nincs bíró, aki tudná, mit kelljen csinálnia, hogy a süjtő büntetéssel hibát is ne okozzon. A zűrzavar egyelőre óriási, mert a vádak sokkal nagyobb szenzációt keltettek és sokkal inkább ismeretesek, hogysem tudomást ne kellenne venni róluk s viszont senki sem tudja, hogy mit kell csinálni az akár Fejérváry-Grómon, — akár Kassics által megsértett közmorál kiengesztelésére?

*

A legeslegujabb botrány pedig egy — kártya affér, tehát az már egészen nemzeti specialitás. A gentry-kaszinó egyik tagjáról írásban állította négy gentleman, hogy hamisan játszik. Lett belőle négy lovagias ügy, stb. stb. minden, amit csak a lovagiasság kódexe előír.

A dolog érdemével foglalkozni még nem lehet, valamint az is teljesen hiábavaló munka, hogy a lapokban fölbreedt a józanság, s többé-kevésbé ékes szavakkal perorálnak a kaszinókban annyira elharapózott kártyaszennvedély ellen.

Apránkint kellene kezdeni a dolgot, talán úgy, hogy a kaszinókban ne legyen szabad tiltott szerencse-játékot üzni. A huszonegyes ezer forint bankkal olyan hazard-játék, amelyet illenék a rendőrségnek megakadályozni, — éppen úgy, mint a ferblit, amelyen naponkint óriási összegeket veszítenek el az ország számtalan sok kaszinójában azok, akiknek még van valami az örökségükből. A ferbli a magyar gentry fillokszerája, — de fájdalom, ez ellen nem lehet törvényt hozni.

A törvény azt mondja, hogy ferblit nem szabad pénzbe játszani, de például kukoricaszembe játszani csak szabad?! Feltétlenül.

S mikor az egyik vidéki kaszinóban már igen sokan tönkre mentek a ferbli miatt, az erélyes főkapitány nem engedte a ferblit pénzbe játszani. Játszották hát kukoriczába, olyan formán, hogy tíz métermázsa kukorica volt a vízi, s voltak két vagonos hívások is. A játék végén pedig az árfolyam szerint átszámították a kukoriczát pénzürtékre!

Denikve a ferbli s egyáltalában a kártya ellen nincs törvény.

Styx.

Margit a helyzetről.

Nagyváradon. Márczius 14.

Kedves Szerkesztő Ur!

Én nem tudom, mit akarnak maguk folytonosan azzal a csunya politikával.

Hát nincs annál érdekesebb dolog?!

Igazán utoljára már mi leányok nem olvashatunk mást az újságban, mint a regényt, meg a tárczát, azután még egy pár érdekes hirt. Bizony a hírek között is alig akad mostanában valamire való!

Vagy azt gondolják, érdekel minket az, hogy Neumann József fizetésképtelen lett, vagy a v. v. lenzei tüzlő különítvény, meg hogy »Rékás« vasuti állomásneve ezután »Temes-Rékás« lesz?!

Na hiszen . . . !

Az még csak ér valamit, hogy az aradi mérnökök a nyáron eljönnek Váradra, különösen hogy ha sok esinos fiatal ember van köztük; de hát ezt isráérnek akkor megírni, mikor majd igazán jönnek.

Irjanak inkább sok olyat mint a »feltámadt halott«, meg, hogyan mérgezte meg magát háromszor egy bécsi orvos növendék, hogy saját magán figyelje meg a mérgezés hatásait, úgy hogy utoljára most már őt magát vették megfigyelés alá.

Ezekről legalább lehet egy kicsit beszélgetni

Ne hallgassanak a papákra! Ők persze azt szeretnék, hogy az egész újságot csak »vámszerződés«-sel, meg »Kassics-Fejérváry affér«-ral töm-

nék tele; a miről azután egy óra hosszáig el tudnának vitatkozni.

Hallaná csak egyszer Szerkesztőúr, mikor az Irénke keresztapája meg az én papám összeül!

Ugy intézik az ország sorsát, hogy akkor hozzájuk sem lehet szólni!

De azért megelégszenek ők, ha egy kicsit kevesebb megbeszélési valójuk lesz is; meg aztán ha meg nem elégszenek, a Szerkesztő uréknak az nem nagy baj, elég ha mi meg vagyunk elégedve.

Ezeket különben csak azért írom, mert megint kimaradt egy nagyon érdekes dolog az újságból!

Miért nem írnak arról, hogy ki nyert a nőegylet sorsjátékán? Még azt sem írták meg, hogy maguk mit nyertek, Bélától tudtam meg az egészet. . .

Vagy talán szegénylik?!

Igaz, hogy a Szerkesztő úr bajuszkefét, meg bajuszpedrőt nyert?!

Béla mondta . . . Igaz?!

Azután mit csinál most vele Szerkesztő úr?!

. . . Bajuszt növeszt?

Hát az igaz, hogy a 144-ik sorozat 42. szám a »legszenetebb journalistáé«, a főmunkatársuké volt?

Na akkor jól nyert ő is! Egy pár fehér hosszú női keztyüt.

Ne haragudjanak, hogy megkérdem, de mi is olyan érdekest nyertünk.

Képzelve el Szerkesztő úr, mennyit neveltünk rajta, a papa egész életében csizmában járt és most nyer egy pár harisnya kötöt, azután meg egy horgolt ing betétet.

Én nyertem egy házi sipkát, meg egy csibukot, Irénke egy sétapálcát, a Pista öcsém egy nagy kínai legyezőt, anyus — még ő nyert legjobbat — egy zöld plüsch emlékkönyvet.

Csak hogy azt mondja, hogy régen kellett neki olyan. . .

Jaj mennyit mullattunk rajta, milyen sokára tudtuk összeeszerélni!

Cseréljék ki maguk is, sokféle nyeremény volt ott!

Azután máskor irassa meg az ilyeneket Szerkesztő úr, ne várjanak én rám!!!

Isten vele! . . .

Margit.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³⁰ d. u., 11 ⁰⁰ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ³⁰ este, 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴⁵ d. u., 1 ⁴⁵ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁰ d. u., személyv. 3 ³⁰ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁵ d. e. 10 ⁴⁵ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé személyvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³⁰ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁵ d. u.	Vaskó - Belényes felé vegyesvonat 11 ³⁰ d. e., 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ¹⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

EGYLET.

A biharmegyei tankerületi tanítótestület f. év márczius 16-án, d. u. 3 órakor, Nagyváradon, a vármegye háza nagy termében évnegyedi, rendes, nyilvános szakgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó beszéd, tartja Eszenyi Sándor, 2. K o t z m a n n János nagyváradai községi polgáriiskolai tanár

értekezése ily czim alatt: »Az erély megmaradásának törvénye és az erély forrásai.« 3. A barsi- és bihari ev. ref. tanítótestületek átíratának tárgyalása, a népoktatási törvény revíziója, tanítók gyűlési napdija és fuvarja, s a millennárius közgyűlés együttesen megtartására nézve. 4. Folyó ügyek és indítványok tárgyalása.

Irodalom és művészet.

A Thurzán-familia.

— Regény. Írták: Hrabovszky Lajos és Kosztka Mihály. Ára 2 korona.

Két fiatal ember, aki még csak álmodja az életet — az írásuk legalább erre mutat — elhatározta, hogy ír egy regényt a Herczegh Ferenc zsánerében, amely manapság a legkönnyebben biztosítja a sikert.

A társas cég nagyon jól alakult meg, látjuk a könyvből, hogy a szerzők rokonlekek s a tehetségeik is körülbelül egyformán izmosak s egyenlően kiforratlanok. Mindazáltal nem lett könyvből regény, csak egy novella-sorozat, amelynek a szereplőit csupa juxból ugyanazon névre keresztelték el. Mások az alakok fejezetenkint, csak egyben maradnak állandóak, hogy fölöttébb léhák, üresfejűek és haszontalanok. Az egész banda az egy Thurzán Pista kivételével nem ér egy hajtófát.

A kort azonban az ifjú szerzők nagyon jól megismerték, csak úgy hemzsegnek a könyvekben a tiszthelyettek, hadnagyok, főhadnagyok, kapitányok, majorok, alezredek, ezredek és tábornokok, akik természetesen mind huszárok, mind lump fráterek és a legnagyobb részük cs. és kir. kamarás. A legközönségesebb alak a társaságban Baán gazdatiszt, de annak is kilencz predikátuma van. Földbirtokosok, gentry-orvosok — akik sohasem gyógyítanak — miniszteri titkárok és képviselők mellékalakjaik, akiktől megcsömörlik minden jóérezsű ember, de akikért lángol a kurtaruhás bakfisch és a mob.

És itt látszik meg leginkább, hogy a két ambíciózus szerző, akik különben még sokra vihették — csak utánzó Herczeg Ferencnek. A külsőségeket, az alakok beállítását és a stílus realizmusát mégcsak eltanulták tőle, de nem érezték meg azt az éles gunyt és szatírárt, amely Herczeg Ferencnek minden sorából kéri. Herczeg Ferenc sohasem bántja ok nélkül a mobot, Polacsek J. Jánost, a zsendelyes bárót és társait, s a huszártisztjeinek a léhaságában is sok van, ami szándékosan visszataszító — de Hrabovszky és Kosztka ezeknek az alakoknak is igyekeznek a közönségtől valami kis szimpátiát kicsikarni.

Pszichológia és valószínűség nagyon kevés van a könyvben, amelynek darabjai különben feketekávé vagy thea mellett elbeszélve igen nagy hatást és érdeklődést keltenek. A szerzők igen jó nyelvű és igen ügyesen fecsegő emberek, akiket nagyon szívesen hallgatunk meg, de bizony nagyon sokszor megsajnáljuk őket, amikor látjuk, hogy csak elbeszélnek, de írni nem bírnak. Pedig tudnának, ha erejük volna hozzá.

Nem bírnak lelket önteni az alakjaik lelkébe, nem bírják kidolgozni az anyagjukat, az agyagból nem formálnak szobrot, hanem beleöntik egy kész mintába, úgy hogy a munkájuk aztán csak — gipszfigura. Nincs elég erejük, hogy tanuljanak valamit, pedig tudás nélkül, tisztán naturalizmusból — legfőlegb népdalt lehet írni. Az olyan elemi dolgok, hogy az alakjuk igaz, a történetük pedig legalább csak egy kicsit valószínű legyen, az ilyenek eszükbe se jutnak. Az ember csak mosolyog, ha ilyeneket olvas a könyvükben:

— »X. kapitány, aki már tiszthelyettes korában kamarás volt.«

— »Az adósságom csak 25000 frt.« szól Thurzán Endre, a miniszteri titkár, akinek vagyona nincsen.

— »Hunyaner kapitány egy király-manőveren az 50-es években (!) kitüntette magát, s ezért nemességet kapott.« — stb. stb.

Kosztka hősei csak ránéznek az ideáljukra, s ezek rögtön a nyakukba borulnak, a férjük jelenlétében, stb. ilyen a legnagyobb mértékben

képtelen dolgokat művelnek az emberek a darabjaikban, — éppen úgy, amint Hrabovszky elbeszéléseiben. Vagy igen szabad szárnyat engedtek a fantáziájuknak, — s ez a valószínűbb — vagy az ő városukban és az ő faljukban tulságosan emancipáltak az asszonyok-leányok.

Van a könyvnek különben egy igen jó tulajdonsága, amely megengedi, hogy ily részletesen felsorolhassuk a hibáit.

Ez a kellemes és változó modoru előadás. Ez az egy erénye van a könyvnek, de ez aztán felér igen sok mással, mert a többi »kelléket« mind meg lehet szerezni, csak ezt az egyet nem. Az ember mulat a könyv gyarlóságain és hibáin, de sohasem bosszankodik, legfőlegb csak kaczag rajta, s aztán érdeklődéssel olvassa tovább. Soha sehol nem unalmas az írásuk, — s így van a »Thurzán-familiának« létjogosultsága. Ha pedig majd a szerzői nemcsak álmodnak és rajonganak, hanem egy kicsit gondolkodnak és tanulnak is: akkor meg éppen jeles dolgokat fognak produkálni. —ó—ó.

— Jótékonykezélu előadás a szinkörben.

A helybeli iparos-íjak önképző egylete saját egyleti célja javára jótékony célú műkedvelői szín-előadást tart a husvéti ünnepek alatt a szinkörben. Szigligeti Ede pompás népszínművét a »Czigány«-t fogják bemutatni, melynek betanítására és elrendezésére a »Tél apó« szerzőjét, Szalóki Eleket kérték föl. Az előadás iránt élénk érdeklődés nyilvánul az iparosok körében s a jobb helyekre már is törtétek előjegyzések az egylet elnökségénél.

Igazságszolgáltatás.

Csaló pinczér. Bizonyosan emlékeznek még olvasóink annak a pinczérnek a szédelgéseire, aki decemberben olyan mulatságosan becsapott két váradit embert is. Dimb János a neve, csak hogy ő Jenőnek hivatja magát, mert ez elegánsabb. Eljött a télen Váradra és itt azzal a hazugsággal állított be Silbermann Ignác helykövetítőhöz, hogy a debreczeni »Angol királynő« számára főpinczért keres. Silbermann gyanus volt ugyan egy kicsit a dolog, különösen mikor Dimb a rögtön lefizetendő kaucziót emlegette, de azért meghívta magához ebédre, hogy majd akkor elintézik a dolgot. Dimb János azonban a helyett, hogy ebédre ment volna, elment Bajér Frigyeshez, a pinczér-egylet ügynökéhez és attól kért főpinczért. Bajér beugrott; a főpinczért vasutra ültették, ő meg Dimb Jánossal kocsin indult Debreczen felé. Berettyó-Ujfaluban azonban Dimb megszökött tőle és fölment Pestre, ahol egy kolozsvári vendéglőtulajdonos fiának adta ki magát és szakácsnét meg szobaleányt szerződtetett. Azoktól kapott 70 forint kaucziót és a pénzzel szó nélkül utnak indult Szeged felé huszár önkéntesi egyenruhában. Szegeden találkozott egy ismerősével, akit szintén becsapott már egyszer. Az ráismert az ál-huszárönkentesre és letartóztatta. A csaló pinczér ügyét Nagy József elnökle alatt tegnap tárgyalta a nagyvárad kir. törvényszék és elítélte Dimb Jánost 2 rendbeli család büntette miatt 1 és fél évi börtönre, 2 évi hivatal vesztésre és politikai jogainak elvesztésére. Az ügyész és vádlott feleltek.

* **Miklós-Szabó pör.** Miklós Gyula volt főispán a miskolci ügyészségnél Szabó József ellen hétrendbeli büncselekmény miatt tett följelentést, amelyben a többi közt csalással és okirathamissítással vádolja. A törvényszék már meg is hozta határozatát és elrendelte Szabó ellen a vizsgálatot, amelyet Hubay Gyula vizsgálóbíró vezet.

Ezredéves kiállítás.

A végrehajtó és pénzügyi bizottságok ülése.

Budapest, márczius 14.

Tegnap Vörös László államtitkár elnökle alatt a pénzügyi és végrehajtó bizottságok ülést tartottak, melyen részt vettek: Lukács Béla, Matlekovits Sándor, Graenzstein Béla államtitkár, Ludvigh Gyula, Bezerédj Lajos, Gerlóczy Károly, Tolnay Lajos, Helfy Ignác,

Ráth Károly, Mudrony Soma, Lévy Henrik, lovag Falk Zsigmond, Krausz Lajos, Krikk Aladár, Mende Bódog. A kiállítási hivatal részéről: Dr. Schmidt József és Szalay Imre igazgatók, Müller Béla műszaki tanácsos, Kövesdy Béla a számvevőség főnöke, dr. Kovács Gyula előadó, Gelléri Mór titkár.

Elnök az ülést megnyitván, bejelenti, hogy Dániel Ernő kereskedelmi miniszter ur gyengélkedése miatt az ülésen részt nem vehet.

1. A történelmi főcsoport.

Szalay Imre miniszteri tanácsos a történelmi főcsoport állásáról tesz jelentést. E szerint beérkezett közel 4000 tárgy; főbb küldők herceg Esterházy, herceg Batthyány, gróf Andrássy Dénes és Géza, Coburg herceg, Pozsony város, gróf Wilczek János, báró Nyáry Jenő, báró Fechtig stb. Történelmi képcsarnok, Figdor ur, Bécs városa. Már legközelebb jönnek az udvari muzeumok, gráci fegyvertár, báró Radványzky család, erdélyi muzeum s ő Felsége a király kiállítási tárgyai. E napokban állapítja meg a csoport a nemzeti muzeumi tárgyakat. Az összes beérkezett tárgyak a katalógus számára jegyzékbe vannak véve, a nyomtatást a napokban meglehet. A levéltári anyag beosztása és feldolgozására a muzeum megbízottja 16-án kezdi meg hivatalos működését (külön helyiségben) az installatiót pedig a csoport szombaton, 14-én kezdi meg. Tudomásul szolgál.

2. A pénzügyi viszonyok.

Kövesdy Béla számtanácsos a számvevőség főnöke tüzetes előterjesztést tesz a kiállítás pénzügyi viszonyairól, s minden egyes költségvetési tételt, úgy a bevételi, mint a kiadási rovaton az előirányzat és tényleges állapottal összehasonlítván, arra az eredményre jut, hogy a költségvetés általános egyensulya előreláthatólag nem fog megzavartatni, illetve hogy a nagyobb szükséglet daczára a törvényhozás által a kiállítás céljaira megszavazott állami hozzájáruláson felül — ha csak valami váratlan és a kiállítás vezetőitől nem függő kedvezőtlen körülmények a tett előirányzatokat hátrányosan nem befolyásolják — további állami segély nem fog szükségeltetni.

Élénk eszmecsere után, melyben Helfy, Lukács Béla, Matlekovits, Schmidt igazgató és az elnök vettek részt, a megnyugtató és tájékoztató jelentés tudomásul szolgál.

3. Építkezések, installáció.

Müller Béla műszaki tanácsos jelentést tesz az építkezésekről. Ismerteti az utolsó ülés óta létesített építkezéseket, a belső helyiségek berendezését, a terület villamos világítását. Az összes kiállítási szekrények készek és be vannak szállítva. A végleges terv szerint a kiállítás területén összesen 234 építmény lesz: a kiállítási alap terhére 91 építmény épült. Az alap terhére készült épületek három kivételével (sajtó, építő-ipar, vízépítészet) mind kész, s csak a belső díszítés és berendezés van hátra. Az utak és kertészeti munkák — bár a tavaszi idő e munkáknak még nem kedvez — 4--5 hét alatt jó idő esetén egészen készen lesz. Az ehez szükséges zuzott kő, kavics, gypszteglá stb. minden a szükséges mennyiségben együtt van a területen. Végre az éjjeli katonai őrizetre megjegyzi, hogy az öt őrségből, 1 századosból, 5 hadnagyból, 168 közemberből, ezen kívül a műszaki csapatokból 1 hadnagyból és 20 közlegényből áll. Örvendetes tudomásul szolgál.

4. Administratio és szervezet.

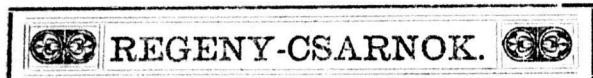
Dr. Kovács Gyula előadó tüzetesen ismerteti a kiállításon való részvétel statisztikáját, az elárusítási és fogyasztási illetekkel járó jövedelmének kezelését, a polgári őrszemélyzet szervezését, a tárgysorsjáték rendezését, a kiállítási tárgyak szállítását, általában a kirándulási ügyet és főképen a kisiparosok és kiskereskedők, valamint a földműves és munkásnépek, végre a néptanítók és tanítók tömeges felrاندulására nézve az igazgatóság által a kereskedelmi miniszter úr rendelkezéseire tett intézkedéseket, melyek örvendetes tudomásul vétettek.

5. Az elárusítási illeték.

Mudrony Soma kérdést intézvén az elárusítási illeték lefizetésére vonatkozó szabályzat értelmezésére nézve, igazgató felvilágosításai után tudomásul szolgál, hogy a szabályzatban körülírt illetékek fizetésére csak azok a kiállítók kötelesek, akik a detail-elárusításra nézve az engedélyt megkapták s általában, akik a kiállítás területén üzletszerűen foglalkoznak kiállított tárgyaik elárusításával.

6. Biztosítás, beléptijegyek reklám.

Gelléri Mór titkár jelentést tesz a biztosítási ügyről, a beléptijegyek eladási jogának bérbeadásáról, a katalógus és kalauzról, az osztálysorsjátékról, az automatákról, a korona-érmekekről, az Ós-Buda vállalatról, illetve az igazgatóságnak ezekre vonatkozó intézkedéseiről. Részletesen ismerteti továbbá a bel és külföldi plakatirozás és a reklám terén tett intézkedéseket. Tudomásul szolgál.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 36

Fölkapva lovagló ostorát, a többi már Russwurm nem várta meg; jól emlékezhetett a Braunsberg villában szenvedett vereségre, mert egy pillanat alatt künn termett, csak az ajtón kívül fordult egy pillanatra vissza megrázza öklét s aztán mint a lavina, le a lépcsőn!.. Kattenstädt hagyta futni.

Mintha meggyökereztek volna lábai úgy állott néhány pillanatig.

»Minden elveszett!» mormogá azután.

Leült az asztalához, s végignézte irományait. Russwurm nem hazudott; bukása teljes volt.

XVII.

Adél a nyitott ablaknál ült szobájában; szomorú gondolatokba merülve nézett ki a magukba tért emberek üres tekintetével, melyen az első pillanatra meglátszik, hogy nem érdekli őket ami kívülök van. — Néjje kimerülve a fiával folytatott heves szóváltásban, az ágyat őrizte meglehetősen lázban: csak most szenderült el, s így Adél magára hagyhatta hogy ő is pihenjen. Forró könnyek közt panaszkolta el neki az öregasszony a fájdalmat, melyet fia okozott, de Adélnek is nehezére esett mindez, s szorongó kebelével gondolkozott fölötte.

Hol lehet ez az ember, az az oly gyöngéd szeretet, oly keserves aggodalmak tárgya e pillanatban? Mi lesz belőle ezertől?

Adél azelőtt azt hitte, hogy nem élheti túl Theobald esküvőjét: féltékenységből, gyűlölségből minden követ megmozdított, hogy elválassza őt Bessietől. Most Isten az ő segítségével nélkül elválasszotta a jegyeseket egymástól; de hát ő lett-e ezzel boldogabb? Most érezte, hogy van az elutasított szerelemnél keservesebb gyötrelme is. — most látta, mily oktalanság bálványozni akárkit is. Milyen büszke volt rá, hogy uralkodni tudott maga fölött teljesen, — hogy hideg és megközelíthetlenné látszott, holott lelkében élt az érzelmek. Igazi farizeusi kevélységgel megőrizte a külszint, de féktelen szívében a láng elhatalmaskodott, s elhanyagolt minden nemesebb érzelmeket. Eltakarta szemét kezeivel, hogy ne lássa az örvényt, melynek az imént mélyére pillantott.

Hangos kocsizörgésre, lódobogásra rezzent föl; ablakából a kert fái, bokrai keresztül lehetett látni a Norrenburgból Neurodeba vezető kocsit. Elegáns vadászkeszi négy pompás telivérrel rohogott végig azon: Theobald négyese, melyért annyian irigyeltek, melyet mindenki megcsudált, csak édes anyja nem; szegény csak sóhajtott ha látta, vagy ha mások szépségét magasztalták.

»Boldogtalan ember!» gondolta Adél.

»Épen ma mint egy Kroesus idehajtattani; ezen a fogaton, melyből semmi se az övé már, beteg anyjához! Jó hogy szegény nem láthatja se nem hallhatja szobájából!»

A tiszt egy rántással megállítja a gyorsan ügető pompás állatot, a kis kerti kapu előtt odavetette a gyeplőt a kocsinak; maga elegáns; könnyed lépteivel a ház felé sietett. A leány

eléje sietett s a kerti szoba ajtajánál találkoztak.

»Ne menj be anyádhoz!» inté őt Adél; »teljesen csöndben kell feküdnie, a doktor így rendelte; idegei túl vannak csigázva, jobb ha ma nem is lát.»

»Nem? — Sajnálom, de hát mindegy. Csak jó éjszakát akartam neki kívánni, mielőtt vadászni mennék.»

»Ma? vadászni? Hogy lehet az, hogy ma nem vagy Bessienél?»

Theobald egészen hozzálépett Adélhoz s megfogta kezét.

»Hallgass meg Adél, valamit te rád bízok köztem és Bessie közt vége mindennek; visszadom neki szabadságát.»

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Fejérvary a királynál.

Budapest, márcz. 14. (Saját tud. táv.) Fejérvary Géza báró, honvédelmi miniszter a jövő hét elején Bécsbe megy, hogy a Kassics-féle vádak alól kimentse magát a király előtt.

Gromon-Kassics affér.

Budapest, márcz. 14. (Saját tud. táv.) A Gromon-Kassics ügyben ma tartottak értekezletet a két fél segédei. Kassics segédei becsület-bíróságot kívántak, arra nézve, hogy Kassics nyilatkozatai Gromonról valótlanak. Minthogy ebbe az ellenfél segédei nem mentek bele, az ügyet befejezettek tekintik.

Schyttra-Kassics affér.

Budapest, márcz. 14. (Saját tud. táv.) Kassics segédei holnap Schyttra segédeivel tárgyalnak. Minthogy Schyttrának Kassics föltétlenül hajlandó elégtételt adni, a párbaj valószínűleg meg lesz.

Millennium és a színházak.

Budapest, márcz. 14. (Saj. tud. t.) A kiállítás megnyitása kor, május 2-án a nemzeti színházban Rákosi Jenő prologját adják elő. »Szigetvári vértanúk« tabló lesz. 18-án theater paree; június 8-án szintén ünnepi előadás.

Dánielt diszkvalifikáltak.

Budapest, márcz. 14. (Saját tud. táv.) Az ítélet minden körben óriási recenziust kelt. Ilyen bizonytalan, semmit mondó ítéletet nem vártak volna. Hirszerint az *az igazgatók le fogtak mondani.*

A ház folyosóján Olay Lajos kifakadva jegyezte meg: A kurián, ha egyenlő módon oszlanak meg a szavazatok, az elnök mindig a megkegyelmezés mellett dönt.

Horváth Gyula felindulva beszélt, hogy Papp Géza, az egyik segédje Dánielnek, azt tanácsolta: Lódd magad föbe! Mikor — ugymond — egyszer Csernátony és Somsich közt hasonló eset volt, akkor Tisza Kálmán Csernátont karon fogta s mellette foglalt állást. Este tüntetőleg színházba ment vele.

Blaha Sárika sikere.

Budapest, márcz. 14. (Saj. tud. táv.) Blaha Sárika mai debütje fényesen sikerült.

Dániel József ügye.

Budapest, márcz. 14. (Saj. tud. táv.) A becsület bíróság ítéletének kihirdetése után Papp Géza Dániel József fivéré-

hez Dániel László főispánhoz és néhány képviselő rokonához ment tudatva velük az eseményt. A hirt megdöbbenve fogadták és kérték Papp Gézát beszéljen öccsükkel, figyelmeztesse, mivel tartozik családjának. Papp mikor belépett a szobába, Dániel végrendeletét készítette. Papp megindulva figyelmeztette kötelességére(?) Dániel féltérde esett székéről, esküdött, hogy ártatlan és igaztalanul ítéltek el. A becsületbíróasztalot deprimálta, hogy Dániel izalmában valótlanságot mondott. Lakásán számosan tudakozódtak, de semmi hír.

Hazardjátékok.

Budapest, márcz. 14. (Saj. tud. táv.) A kaszinó tagjai között elterjedt a hire, hogy a hazardjátékokat egyszer és mindenkorra kitiltják a kaszinóból. Az ellene vétőket kizárják a tagok közül.

Közönség köre.

Köszönet-nyilvánítás.

Az elagott iparosok alapjára a nagyváradi takarékpénztár 50 frtot, Fehérvári Dezső 4 frtot voltak szivesek adományozni.

Fogadják e helyen hálás köszönetemet a jótékonyági bizottság nevében

Bertsey György,
elnök.

Közgazdaság.

Az osztálysorsjáték házása. A közönség fokozott érdeklődése mellett folytatták tegnap az osztálysorsjáték húzásait. A tegnapi nap szenzációja az 100.000 koronás főnyeremény kihúzása volt.

A részletes tudósítás a következő:

100.000 kor. nyert: 72123.

4000 kor. nyert: 38511 74258.

2000 kor. nyert: 20244.

1000 kor. nyert: 7276.

400 kor. nyert: 8553 15105 21193 27082

31272 41920 49848 49881 51165 52305 53670

59160 61971 67140 70430 72961 73399 87774

89633 90696 91133 91630 93581 95038 101730

108995 115197 118268.

200 koronát nyertek: 475 1564 2500 3656

4767 4812 5741 5961 6136 6161 6858 6965

7240 7493 8147 9313 10149 10781 11462

11838 14888 12218 12394 12603 13946 15051

15528 15740 15758 16454 16836 17330 17401

18609 19149 19539 19878 20376 20662 21385

21529 21668 22255 22746 23227 23227 23546

24031 25635 25962 26809 27803 28660 29683

29868 29982 32180 32439 33384 33612 33645

33721 34570 35311 36348 36411 37917 39393

39749 40683 40830 42334 42576 43671 44848

45387 45653 45889 46809 46940 48435 49691

49694 50165 50565 51475 52139 52388 52962

53526 54314 54663 56669 56920 56952 57436

57961 19037 59670 59936 60870 61171 61200

61390 61877 62737 64960 65315 66858 67365

68052 68502 70025 72214 72814 74034 74215

75071 75156 75459 76160 76482 76921 77249

77274 77411 77767 78345 78739 79004 79778

80041 80396 80713 81324 82012 82304 82351

82435 82628 82728 83528 83560 84812 84341

84406 85243 86373 87906 88059 88075 88620

90067 90222 90455 90975 90991 91118 91744

91976 92138 93254 95961 96244 96401 96515

97431 97739 98127 100528 100562 101688

103050 103272 103376 1051597 106080 106490

107871 108016 109551 110121 110614 110798

110892 111577 111924 112069 113155 113269

114092 114118 114439 115182 115215 115273

116407 116654 116671 118064 118743 119853.

Gyümölcs kiállítás a városligetben. A folyó év nyarán R á t k a y József a Városligetben egy állandó kiállítást rendez az e célra felállított csarnokban kerti terményekből és gyümölcsökből. Minden gazda beadhatja termékét a kiállításra, csupán a termény neve, milyen talajon termett, s más kertészeti jellege, tüntetendő fel. A kiállítás célja, hogy a gazdák az egy faj termény elváltozásait a különféle talajokon megismerjék.

Függő rendszerű keretek. Jelentettük hogy Szabó János érendrédi görög katolikus lelkész új rendszerű kaptárokat talált fel.

A kaptár tetődeszkája belső színén egymástól 38 mm. távolságra ▽ alakban alul 3 mm, keskeny háromszög idomu horonyok vannak vágva, melyek a homlokfalig futnak.

Ezen horony a keret felfüggesztésére és egyszersmind a keret járásának szabályozására szolgál. A keret felső léczének 3 pontjára, 2 vég és közepre 3 szeg veretik, amely szegnek fejétül egy horonyba beillő kis automat görgő szolgál. Ezen 3 görgőn fekszik a keret teljes súlya, ez közvetíti a keretek pályafutását azaz járását.

A horgony hosszában egy a tető deszkára simán ráfekvő, egy szélén bolyhos, s a bolyhokkal a horony nyílást elrejtő szőrzsínör van letéve. Ezen zsinór a méhekre nézve a horony nyílást hozzáférhetetlenné, betapasztatlanná teszi. Az ezen módszer által elért eredmények ezek: a keretek egymáshoz nem dörzsölődhetnek. A keretek kivétele s betolása simán zökkenés, rezgés nélkül történik (hasonlóan a szék görgőinek járásához.)

A keret csak félig kihúzva, csak 2 görgőn csüngve egész solidan áll s a méhészt által munka alá vehető. — Ez már a kivánalmat meghaladó, felülmúló előny. — A keretbe nem kell semmi távszeg. A kaptárból kiküszöbölve minden lom. — Ezen kaptárban ép úgy mint egy ingatlan méhkasban nincs semmi csakis a lép. — Mobilis de természetes. — Ezért a kaptár »Natural«-nak hivatik. — Az oly nagy szerepre hivatott kis görgők, amelyekre szabadságot kér a feltaláló, gyárilag fognak készülni. Remélhetőleg jutányosan lesznek előállíthatók.

Terménytőzsde.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márczius 14.

B u z a tavaszra, bácskai	7.02
» tavaszra, északi	7.04
» szeptember-októberre, bácskai	6.72
» szept.-okt.-re északi	6.73
R o z s tavaszra, bácskai	6.38
R o z s tavaszra, északi	6.40
T e n g e r i junius-juliusra, bácskai	4.12
» jun.-jul.-ra, északi	4.14
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.90
» aug.-szept.re, északi	10.95

Bécs, márczius 14.

B u z a tiszai	7.40-7.70
» bánási	7.25-7.60
» bácskai	7.20-7.50
» szokványáru ősze	7.20-7.25
» szokványáru tavaszra	7.36-7.36
R o z s tiszavidéki	6.90-7.05
» szokványáru ősze	6.75-6.77
» szokványáru tavaszra	6.71-6.73
T e n g e r i magyar	6.40-7.40
Z a b, magyar kereskedelmi	4.70-4.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsde 1896. márczius 14 én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.15
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	159.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	145.—
Oszták járadék papírban	101.—
Oszták járadék ezüstben	101.—
Oszták járadék aranyban	122.25
Oszták korona járadék	101.50
1860. oszták államsorsjegyek	148.50
Oszták magyar bankrészvény	945.—
Magyar hitelbank részvény	417.50
Oszták hitelintézeti részvény	379.50
Oszták-magyar államvasuti részvény	869.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	456.—
Német birodalmi márka	54.05
London vista	120.75
Páris vista	47.90

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.

Tisztán kezelt, természetes

HEGYI-BOROK

a legelőnyösebb árban!

Nagyobb kedvező bevásárlásaim folytán elismert legjobb minőségű boraimat a következő árban árusítom:

- Kitűnő asztali 6-bor,** literje . . . **30** kr.
— 100 liter 21 frt. —
- Magyarádi 6-bor,** literje . . . **38** kr.
— 100 liter 28 frt. —
- Magyarádi 6-bor I.,** literje . . . **46** kr.
— 100 liter 32 frt. —
- Ménesi veres bor,** literje . . . **40** kr.
- 1885. évi Ménesi veres bor,** literje **66** »
- 1885. évi Magyarádi bakator,** literje **66** »

Mindennemű üvegelt csemege-, aszú- és pezsgőborok, a legolcsóbb árban.

Ajánlom még jól berendezett

fűszer- és csemege üzletemet.

BOROKAT nagybani vételnél a legolcsóbban számítom.

Vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítetnek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyváradon, Nagy-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés! (69) 2-2

894/1896. sz.

Pályázati hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 11636/1896. sz. leirata értelmében, a »Pesti magyar kereskedelmi bank« által alapított külföldi tanulmányi utra szánt összeg kamatait, vagyis összesen 675 frt utazási ösztöndíjra pályázatot hirdet.

Az ösztöndíj elnyerése iránt folyamodhatnak oly ifjak, kik valamely hazai kereskedelmi akadémiát kiváló sikerrel végeztek,

mely körülmény iskolai bizonyítvánnyal igazolandó.

A folyamodványban megjelölendő azon speciális ismeret, melynek elsajátítása, vagy tovább tanulmányozása végett az illető e tanulmányut megtenni szándékozik.

Felemlítendők folyamodónak esetleges szakmunkálatai az illető ismeretkörben, valamint a nyelvismeretek és a tervezett tanulmányiut programja és időtartama.

Végül felemlítendő a folyamodványban, hogy a folyamodó miként véli szerzett ismereteit és tapasztalait a tanulmányut befejeztével itthon értékesíthetni.

Oly pályázó, ki jelen iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó vagy elsajátítandó különleges (speciális) ismeretek körében, más elméleti vagy gyakorlati irányu tanulmányokra hivatkozhatik — és ezt igazolni képes — valamint kellő nyelvismerettel is bír az ösztöndíj odaitélésénél előnyben fog részesíttetni.

A pályanyertes a tanulmányutról jelentést tartozik tenni.

Miről van szerencsénk az érdekelt kereskedelmi akadémiát végzett ifjakat azzal értesíteni, hogy kellően felszerelt s a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz címzett pályázati folyamodványukat a f. évi április hó 30-ig az alulírott Kamarához betérjeszteni el ne mulasztászák.

Egyben megjegyezzük még, hogy a pályázatra vonatkozó bővebb utasítás a kamara hivatalánál megszerezhető.

Nagyváradon, 1896. márczius 14.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara;

Janky József s. k., Dr. Sarkadi Lajos s. k.,
elnök. titkár.

TELEPHON.

A n. é. vevőköröm és a n. é. közönség kényelmére

TELEPHONT

rendeztem be üzletemben, miről kérek tudomást venni és adandó alkalommal

csipő vagy más áru megrendelésénél asznát venni méltóztassék.

Tisztelettel

Leitner Lázár.

36 5-5

NOVOTNY

harang- és

ANTAL

érezöntődeje

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy, hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, miáltal a harang a megrepedéstől megóvatik.

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitiintetett, átlukasztott szabadalmazott

harangjait, (213) 14-26

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 kgrmos egy ily 260 kgrmu haranggal egyenlő. —

Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronával való felszerelését, vertvas harangállványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak.

Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálók.

NOVOTNY ANTAL, Temesvár, Gyárváros.**Eladó vizimalom.**

A nagyvárad i. sz. káptalan tulajdonát képező, Biharmegye Rontó községében a Pecze folyó által hajtott három kőre berendezett vizimalom a vele egy telken levő molnárház és istállóval együtt, nemkülönben a »Kisimalom« néven ismert leszerelt malom örök áron eladó.

Felkértem azért venni szándékozókat, hogy zárt ajánlataikat f. évi márczius hó 27-ig alulírott nál terjesztteni sziveskedjenek, ahol is az eladás feltételei is megtekinthetők.

Nagyvárad, 1896. február 18.

Papp Imre,

a nvárad i. sz. kápt. uradalom főtisztje
— Utánnnyomás nem díjazatik. — 55 4-5

Az építkező közönség figyelmébe!

Az építkező közönség szives tudomására hozom, hogy nagy mennyiségű

vasas téglá 1000-ként 9 forintjával,**ugy I. o. sima és reczés géptégla,****valamint I. o. kézi szintégla**

a legjutányosabb áron nálam kaphatók.

4-0

Tisztelettel

Rimanóczy Kálmán.**Alapított 1850-ben.****Dell'Ortó Károly**

magkereskedése

a „ZÖLD KOSZORU“-hoz.

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani arankamentes

francia és magyar luczerna,

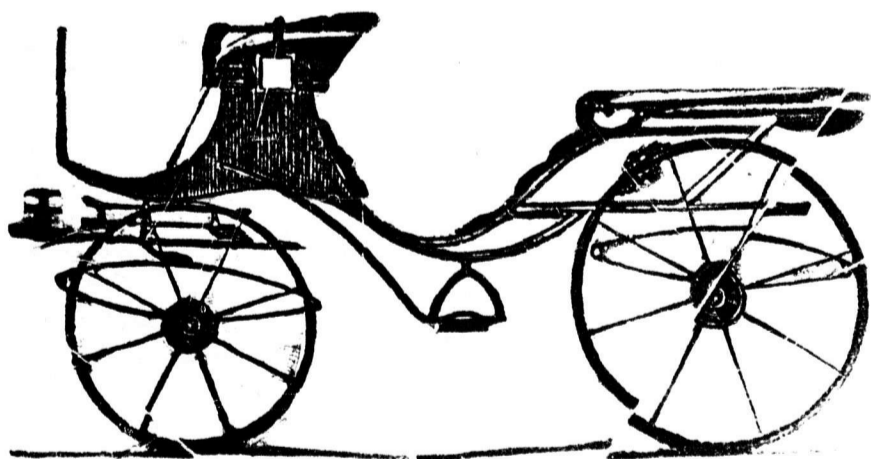
stiviai vörös lóhere, angol perje magvakat és a legkitünőbb pázsit-disz vegyületet s továbbá valódi oberdorfi kerek palack alakú, Bobidos javított új Mammut takarmány, répa magvakat, melyekért felelősséget vállalom.

Lenmag, Gomborka vagy inoricza. Kendermag.

A t. gazdaközönség beeres megrendeléseit legnagyobb készséggel várom.

➡ **Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.** ➡

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek; csomagolási költség nélkül. 57 1-6

Nagy kocsi-kiállítás és kiárusítás.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy kedvező idő esetén márczius hó 15., 16. és 17-én, Apáczá-utczán végig hatóságilag engedélyezett

nagy kocsi-kiállítást és kiárusítást

rendezek mindennemű saját gyártmányú **diszes kocsijaimból,** melynek megtekintésére a n. é. közönséget tisztelettel meghívom.

Gyáramban a téli idény alatt az összes személyzetemet foglalkoztatva, oly nagy választéku raktárt állítottam össze a tavaszi és nyári szükségletre, melylyel egy vidéki kocsigyár sem rendelkezhetik és egyrészt ezáltal, másrészt pedig helyszüke miatt kénytelen vagyok különböző kocsijaimat **mélyen leszállított áron** kiárusítani, mely kedvező alkalomra különösen felhívom a t. gazdaközönség figyelmét.

Gyári helyiségemben még található nagy készlet munka alatti szekér és kocsiiból meggyőződhetnek t. vevőim, hogy gyártmányaim elkészítéséhez a legjobb minőségű anyagot használom és így teljes bizalommal fordulhatnak hozzám.

Teljes tisztelettel

68 2-0

BODÁNSZKY LIPÓT, kocsigyára.

FELTÜNŐ!

HÁZIASSZONYOK

sok pénzt takaríthatnak meg a párisi petroleum-izzófény-hüvelyek használatával.

Párisi petroleum-izzófény-hüvelyek.

Minden hüvely 15 kr.

Szabadalmazva minden iparállamban. — Minden darab több hétre fehér világítást ad.

Legnagyobb világító-erő legkisebb petroleum-fogyasztásnál.

Nincs korom! Nincs szag! A legrosszabb petroleum is meglepő fehér világossággal ég.

A hüvely úgy a mint van, bele lesz dobva a petroleum-tartóba és 24 óra után már meglepően fehér fényt kapunk. Ha a petroleum kiégett, több héten át utántölthető a nélkül, hogy ki kellene venni. **Az első esetben figyelni kell, hogy a lámpa tiszta legyen és a bél le legyen vágva.**

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan expedíáltnak. — Magyarországon egyedüli elárúsítója: **BRAND A.**
Budapest, Kalap-utca 15. szám.

Minden városban kerestetnek viszont elárúsítók,

(68) 8—20

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint a már 51 év óta a **Zöldfa-utczán** fennálló

ékszer- és óra- raktárunkat

Fő-utca, a színház épületébe (a volt Bertsey-féle üzlethelyiségbe) áthelyeztük.

Midőn ezen körülményt b. tudomására hozni szerencsénk van, értesítjük egyszerűsmind, miszerint raktárunkat jóval megnagyobbítottuk és úgy minden e szakmába vágó **arany** és **ezüst ékszerek**, **drágakövek**, valamint mindenféle **zseb-**

inga-, fali- és ébresztő-órákból továbbá mindennemű

egyházi szerekből

u. m. **kelyhek, szentségtartók** és **gyertyatartókból** rendkívüli dúsz választékú raktárt tartunk.

Eddig irántunk tanusított szives bizalmát ez uton megköszönve, kérjük azt részünkre továbbra is fenntartani és üzlethelyiségünk változtatását tudomásul venni.

Műhelyünkben mindennemű **zseb- és inga-óra** és **ékszer javítása** olesón és pontosan elkészítetik.

Szives megbízásait remélve, maradtunk

kiváló tisztelettel

Weisz Ignác és fia.

órá-ékszerészek.

70 2—10

PEKARIK ENDRE

kárpitos

Nagyvárad, Kís posta-utca 364. sz.

Van szerencsém a tisztelt közönség b. tudomására hozni, hogy mindennemű **dívánok, ottomán, hencser, ebédő dívánok, egyszerű és fényezett támiányokkal a legjutányosabb árban** kaphatók, valamint

új garnitúrák és ócska butorok

behuzása a legjutányosabb árban készíttetnek.

Ruganyos töltött matracok

10 frttól feljebb készíttetnek butorszövetekből.

Készletben nagy választék.

A tisztelt közönség pártfogását kérve
75 1—15 maradok tisztelettel

Pekarik Endre,
kárpitos.

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradai szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

NAGYVÁRAD, Fő-utca, a Széchényi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czimfestő- és mázolás munkák

elvégeztetnek.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél művésziességgel kivitelű márvány-utánzatokat és aranyozásokat állítunk elő.

Különlegességek üveg-czég táblákban és czimfestésekben.

Különféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádoglemezre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tartozó összes díszítési munkálatok.

Tapeta- és papir-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók és kölcsön adatk.

Minták és vázlatok kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

Az anyag tartósságáért kezeséget vállalunk.

Száraz és saját készítményű tisztán kezelt, olajban tört **festékek**, kitünő minőségű

szobapadló-fénymázak, angol lakkok,

kenczék (firniss).

jobb fajta csetek, aranyozó kellékek,

házi kezeléshez szükséges **agok,**

kellő utasítással, invezitések tetszés szerinti.

Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

Millennium

alkalmából

NEVES MIHÁLY

Lévay KIZARÓLAG Palota.

kész női felöltő áruházát

megnagyobbította és rendkívül nagy raktárral látta el magát. Bejárta Páris és Berlin legirányadóbb divat-szalonjait, ahol bevásárlásait személyesen eszközölte. A napokban haza érkezett és választéka oly remek lesz, hogy bármely külföldi vagy fővárosi üzeggel versenyezhet.

Tekintetbe véve **kiállítás** alkalmával a fővárosi drága árakat, igen ajánljuk hölgyeinknek vásárlás előtt *Nemes Mihály* gyári raktárát megtekinteni és szükségletüket csakis ott beszerezni, hol a **jutányos gyári szabott árak** minden darabon látható és **túlfizetés** (67) 2-0 **nem létezik!**

Ruhák párisi izlés szerint elkészítetnek!

FERENCZ-

Pálinka

(216) 16-26

VÉRTES

gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb.

Ára egy üvegnek 1 és 2 korona.

Kaphatók gyógyszertárakban, drogueriákban és fűszerkereskedésekben. — Egyedüli főraktár Nagyvárad és vidéke részére ifj. Weisz Bernát urnál.

Raktárok Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és Kiss, Wurst József, Wachsmann Albert, ifj. Popper József és Mertz Nándor uraknál, valamint Nyíry György ur gyógyszerésztárában, a hol azon kívül kaphatók a »SAS« gyógyszerészár világhírű gyógyszerei, u. m.: dr. Heuffel-féle *gyomorosszentzia*; dr. Heuffel-féle *vértisztító labdacskok*; *Injectio és Capsules veget.*; *Antibiotin*; *Sassaparilla kivonat*; *HERKULES-fürdői készítményesek* stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készítőitől: **VÉRTES LAJOS** »Sas« gyógyszerésztárában, Lugos 2 a sz.

Védjegy.
dr. Heuffel-féle *vértisztító labdacskok*; *Injectio és Capsules veget.*; *Antibiotin*; *Sassaparilla kivonat*; *HERKULES-fürdői készítményesek* stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készítőitől: **VÉRTES LAJOS** »Sas« gyógyszerésztárában, Lugos 2 a sz.

Eredeti asztali-, pecsenye- és pezsgő-borok.

JANKY ANTAL

Nagyváradon

felhívja a t. cz. közönség figyelmét gazdag választéku eredeti hamisítatlan **boraira**, raktáron van a villányi csász. és királyi főhercegi pinczéből **Villányi veres- és Burgundi fehér borokból**, az **Andrényi Kálmán** utóda czég **Ménes hegyaljai többfajta veres- és aszu**, **Adolfo Pries malagai** bortermelő, spanyol **Malaga, Madeira, Scherry, Oporto** és **Lacrima cristi** egyedüli raktára, **Pommery és Greno, H. G. Mumm** és társa, **Irroir Ernest és Heidsick & Ci** valódi francia pezsgő-borok, **Törley József** és társa **Promontor, Littke J.** pécsi cs. és kir. udvari szállító, **Hubert J. E.** pozsonyi pezsgő-gyárak kitűnő borai raktáron vannak és lehető legjutányosabb áron kaphatók.

Ajánlja még saját termésű **1888-ik asztali, Rajnai** és **Olasz rizling** üvegelt, külön borait. 172 3-10